

05.11.2014

Jakelussa mainituille

Hallituksen esitys uudeksi rahankeräyslaiksi

Sisäministeriö pyytää jakelussa mainituilta lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta rahankeräyslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi nykyisen rahankeräyslain korvaava uusi rahankeräyslaki. Esitysluonnos on luettavissa myös sisäministeriön verkkosivuilta osoitteesta http://www.intermin.fi/fi/lainvalmistelu/rahankerayslain_muuttaminen.

Esitysluonnoksen lausuntoaika päättyy 28.11.2014. Esitysluonnos on tarkoitus antaa eduskunnalle syysistuntokaudella 2014. Rahankeräyslainsäädännöstä on käyty kuluvalle hallituskaudella laajaa vuoropuhelua. Sisäministeriö on järjestänyt kaksi laajaa kuulemistilaisuutta eri intressitahoille sekä järjestänyt sähköisen kansalaiskuulemisen oikeusministeriön ylläpitämässä otakantaa.fi -palvelussa. Esiselvitys- ja valmistelutyön yhteydessä ministeriön virkamiehet ovat tavanneet rahaa keräävien järjestöjen edustajia. Edellä mainituissa tilaisuuksissa esitetyt näkemykset on otettu huomioon hallituksen esityksen valmistelussa.

Lausunnot pyydetään toimittamaan sisäministeriölle (Sisäministeriö, PL 26, 00023 Valtioneuvosto) sähköisessä muodossa (doc -tiedostona) sähköpostiosoitteisiin hare@intermin.fi ja jukka.tukia@intermin.fi viimeistään **28.11.2014**. Lausuntoaikaan ei ole mahdollista saada pidennystä. Annetut lausunnot ovat myöhemmin luettavissa valtion hankerekisteri Haren verkkosivuilta osoitteessa <http://www.hare.vn.fi>.

Lisätietoja asiasta antaa ylitarkastaja Jukka Tukia (p. 0295 488 573, jukka.tukia@intermin.fi).

Osastopäällikkö Kauko Aaltomaa

Ylitarkastaja Jukka Tukia

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Sisäministeriö SM 05.11.2014 klo 08:30. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Liitteet

Luonnos 5.11.2014 hallituksen esitykseksi eduskunnalle rahankeräyslaiksi, laiksi rikoslain 17 luvun 16 c §:n muuttamisesta ja laiksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa annetun lain 23 §:n muuttamisesta

Jakelu

Oikeusministeriö
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Työ- ja elinkeinoministeriö
Valtiovarainministeriö
Finanssivalvonta
Kilpailu- ja kuluttajavirasto

Poliisihallitus
Tietosuojavaltuutetun toimisto
Aalto-korkeakoulusäätiö
Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry
Amnesty International Suomen osasto ry
Avoin ministeriö ry
Centrum Balticum -säätiö, Saaristomeren Suojelurahasto
Crisis Management Initiative
Danakosha Finland, Buddhalainen uskonnollinen yhdyskunta
Electronic Frontier Finland EFFI ry
Elinkeinoelämän keskusliitto
Eläinsuojeluliitto Animalia ry
Fida International ry
Finanssialan Keskusliitto
Finlands svenska baptistsamfund
Greenpeace Pohjola ry
Helsingin eläinsuojeluyhdistys HESY ry
Helsingin juutalainen seurakunta
Helsingin yliopisto
Helsinkimissio ry
Hengityслиitto ry
HTM-tilintarkastajat ry
Invalidiliitto ry
Itä-Suomen yliopisto
Jehovan todistajat
Jyväskylän yliopisto
Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta (KANE)
Kansallinen Kokoomus
Karjalan Liitto ry
Kepa ry
Keskuskauppakamari
KHT-yhdistys ry
Kirkkopalvelut ry
Kirkon Ulkomaanavun Säätiö
Kuntaliitto ry
Kuurojen Liitto ry
Kynnys ry
Lapin yliopisto
Lapin Pelastushelikopterin Tuki ry
Lappeenrannan teknillinen yliopisto
Lastenklirikoiden Kummit ry
Liikunnan Kehitysyhteistyö LiiKe ry
Maailman Luonnon Säätiö - World Wild Life Fund for Nature, Suomen rahasto
Maanpuolustuksen tuki ry
Mannerheimin lastensuojeluliitto
Marttaliitto ry
Mesenaatti.me
Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen kirkko
Natur och Miljö
Näkövammaisten Keskusliitto ry
Oulun yliopisto
Patmos Lähetysäätiö
Pelastakaa Lapset ry
Pelastusarmeija
Perheyriytysten liitto
Perussuomalaiset
Plan Suomi Säätiö
Päijät-Hämeen Vesijärvisäätiö
Ruotsalainen kansanpuolue
Sairaalaklovnit ry
Seta ry
Solidarisuus ja Suomen ammattiliittojen solidaarisuuskeskus ry SASK

Solidaarisuus
SOS-lapsikyläsäätiö
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
Sotainvalidien Veljesliitto ry
Suomen Asiakkuusmarkkinointiliitto ry
Suomen Asianajajaliitto
Suomen Diabetesliitto ry
Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto
Suomen evankelis-luterilainen kirkko / Kirkkohallitus
Suomen Kansallisgalleria
Suomen Kansallisoopperan säätiö
Suomen Kansallisteatterin Osakeyhtiö
Suomen Kansallisteatterin Säätiö
Suomen Islamilainen Neuvosto (SINE) ry
Suomen Katolinen kirkko
Suomen Keskusta
Suomen Kristillisdemokraatit (KD)
Suomen lasten ja nuorten säätiö
Suomen Lions-liitto ry
Suomen Luonnonsuojeluliitto
Suomen Luther-säätiö
Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys
Suomen Lähetysseura
Suomen Merimieskirkko ry
Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry
Suomen ortodoksinen kirkko / Suomen Ortodoksinen Kirkollishallitus
Suomen Pakolaisapu
Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry
Suomen Pipliseura
Suomen Punainen Risti
Suomen Rotary ry
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue
Suomen Sydänliitto ry
Suomen Syöpäyhdistys
Suomen UN Women - Finlands UN Women ry
Suomen UNICEF
Suomen vapaakristillinen neuvosto
Suomen World Vision ry
Suomen yliopistot Unifi ry
Suomen yrittäjät
Svenska handelshögskolan
Sylva ry
Syöpäsäätiö
Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunta
Taideyliopisto
Taksvärkki ry
Tampereen yliopisto
TTY-säätiö
Tuomasyhteisö
Turun juutalainen seurakunta
Turun yliopisto
UFF U-landshjälp från Folk till Folk Finland rf
Uusi Lastensairaala tukiyhdistys 2017 ry
Vaasan yliopisto
Valo, Valtakunnallinen liikunta- ja urheiluorganisaatio ry
Vastuullinen lahjoittaminen ry
Vapaa-ajattelijain Liitto ry
Vasemmistoliitto
Vihreä liitto
Väestöliitto ry
Ylen Hyvä Säätiö
Zonta International Piiri 20 ry
Åbo Akademi

Tiedoksi

Ministeri Räsänen
Valtiosihteeri Anttoora
Kansliapäällikkö Nerg
Sisäministeriö / poliisiosasto
Sisäministeriö / viestintäyksikkö

Luonnos 5.11.2014

Hallituksen esitys eduskunnalle rahankeräyslaiksi, laiksi rikoslain 17 luvun 16 c §:n muuttamisesta ja laiksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 23 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi nykyisen rahankeräyslain korvaava uusi rahankeräyslaki. Lisäksi muutettaisiin rikoslakia ja henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annettua lakia.

Rahankeräysten toimeenpano-oikeus laajennettaisiin koskemaan myös muita yhteisöjä kuin yleishyödyllisiä yhteisöjä ja säätiöitä. Lisäksi rahankeräyksiä voitaisiin toimeenpanna varojen hankkimiseksi myös muuhun kuin yleishyödylliseen tarkoitukseen.

Voimassa olevasta lupamenettelystä luovutettaisiin ja siirryttäisiin kevyempään ilmoitusmenettelyyn. Hallinnollisesti rahankeräysasiat siirtyisivät Poliisihallitukselta ja paikallisilta poliisilaitoksilta maistraatille. Rahankeräysten hallinnointia varten perustettaisiin julkinen rahankeräysrekisteri. Maistraatin rahankeräysrekisteriin merkitsemä ilmoitus olisi edellytys rahankeräysten toimeenpanon aloittamiselle. Rahankeräyksiä koskisi tilitysvelvollisuus ja velvollisuus käyttää rahankeräystuotto ilmoitettuun keräyskohteeseen. Rahankeräysilmoituksia ja rahankeräystilityksiä vastaanottavana rekisteriviranomaisena toimisi maistraatti, joka voisi

kieltää rahankeräyksen toimeenpanon ja asettaa uhkasakon, jos tilitysvelvollisuutta ei olisi noudatettu.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rikoslain rahankeräysrikosta koskevaa rangaistussäännöstä. Hallinnollisten velvollisuuksien laiminlyönnit ehdotetaan säädettäväksi rangaistavaksi rahankeräyslakiin sisällytettävänä rahankeräysrikkomuksena. Henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että laista poistettaisiin viittaukset rahankeräysten valvontatietoihin, koska poliisi ei toimisi enää rekisteriviranomaisena.

Esityksessä myös selvennettäisiin rahankeräyksen ja joukkorahoituksen välistä suhdetta.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan noin vuoden kuluttua niiden hyväksymisestä ja vahvistamisesta. Ehdotettuun velvollisuuteen kuulua itsesääntelyä harjoittavaan toimielimeen tai noudattaa sen suosituksia ehdotetaan säädettäväksi vuoden mittainen siirtymäaika lain voimaantulosta lukien.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYS	2
YLEISPERUSTELUT	3
1 NYKYTILA	3
1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
1.2 Rahankeräystoiminta ja sen sääntely eräissä maissa.....	4
1.3 Nykytilan arviointi.....	4
2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	7
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	8
3.1 Taloudelliset vaikutukset	8
3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	10
3.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	13
4 ASIAN VALMISTELU.....	13
4.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto	13
4.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen	15
5 MUITA ESITYKSEEN VAIKUTTAVIA SEIKKOJA	15
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	16
1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT	16
1.1 Rahankeräyslaki	16
1.2 Rikoslaki	28
1.3 Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa	29
2 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS	29
LAKIEHDOTUKSET.....	30
1. Rahankeräyslaki	30
2. Laki rikoslain 17 luvun 16 c §:n muuttamisesta.....	36
3. Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 23 §:n muuttamisesta.....	37
LIITE	38
RINNAKKAISTEKSTIT.....	38
2. Laki rikoslain 17 luvun 16 c §:n muuttamisesta.....	38
3. Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 23 §:n muuttamisesta.....	40

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Rahankeräysten toimeenpanosta säädetään rahankeräyslaissa (255/2006) ja valtioneuvoston asetuksessa rahankeräyksistä (503/2006). Rahankeräyslain tarkoituksena on mahdollistaa yleishyödyllisen toiminnan rahoittamiseksi järjestettävät rahankeräykset ja estää epärehellinen toiminta rahankeräysten yhteydessä. Rahankeräyksellä tarkoitetaan toimintaa, jossa yleisöön vetoamalla kerätään vastikkeetta rahaa. Rahankeräys saadaan toimeenpanna vain viranomaisen antamalla luvalla. Poikkeuksen luvanvaraisuudesta muodostavat tietyin laissa mainituin edellytyksin päiväkotiryhmän, koululuokan, vakiintuneen opinto- tai harrasteryhmän ja yleisen kokouksen järjestäjän suorittamat rahankeräykset sekä kampanja-aikaiset vaalikeräykset. Tämän lisäksi rahankeräyslaissa rajataan lain soveltamisen ja siten luvanvaraisuuden ulkopuolelle naapuriapu, tavarakeräykset, testamenttilahjoituspyynnöt, hyväntekeväisyysshuutokaupat, tukikonsertit ja -tilaisuudet, yksityishenkilön merkkipäivä- ja muistamispyynnöt sekä rekisteröidyn uskonnollisen yhdyskunnan julkisen uskonnonharjoituksen yhteydessä suoritettava kolehdin keräys.

Toimivaltaiset viranomaiset rahankeräyslupan myöntämisessä ovat paikalliset poliisilaitokset ja Poliisihallitus. Rahankeräyksen toimeenpanopaikan poliisilaitos antaa rahankeräyslupan toimialueellaan toimeenpantavaan rahankeräykseen. Rahankeräyslupan yksittäisen henkilön tai perheen auttamiseksi antaa keräyksen kohteen kotipaikan poliisilaitos. Poliisihallitus antaa rahankeräyslupan poliisilaitoksen toimialuetta laajemmalla alueella toimeenpantavaan rahankeräykseen. Lisäksi Poliisihallitus käsittelee Kansallisgallerian, yliopistojen sekä evankelisluterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkon hiippakuntien lupa-asiat. Rahankeräyksestä on toimitettava

tilitys luvan myöntäneelle viranomaiselle, joka tarkastaa ja hyväksyy tilityksen.

Rahankeräyslupa voidaan antaa Suomessa rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle, jolla on yleishyödyllinen tarkoitus. Rahankeräyslaissa yleishyödyllisellä toiminnalla tarkoitetaan toimintaa yleistä sosiaalista, sivistyksellistä tai aatteellista tarkoitusta varten taikka muuta yleistä kansalaistoimintaa. Rahankeräyslupan myöntäminen rekisteröimättömälle yhteisölle on mahdollista silloin kun kyse on yhteisöstä, jonka asemasta on säädetty lainsäädännössä, esimerkiksi Suomen Punainen Risti tai jos rekisteröimättömyys johtuu toiminnan tilapäisestä luonteesta. Tilapäisiä yhteisöjä ovat esimerkiksi kunta- tai eduskuntavaaleja varten perustettu vaalirengas ja tukiyhdistys sekä onnettomuustilanteen jälkeen uhrin lähipiirissä syntynyt avustusrengas.

Rahankeräyslupa voidaan myöntää myös Kansallisgallerialle, yliopistolle sekä Suomen evankelis-luterilaiselle kirkon ja ortodoksisen kirkon hiippakunnalle eräisiin laissa erikseen säädettyihin yleishyödyllisiin tarkoituksiin.

Rahankeräyslupan myöntämisen edellytyksenä on, että rahankeräyksen toimeenpanemisella hankitut varat käytetään yksinomaan yleishyödylliseen tarkoitukseen. Rahankeräyksen toimeenpanon tulee lisäksi aina olla yleisen edun kannalta tarkoituksenmukaista. Rahankeräyslupaa eivät voi saada valtio, kunta tai kuntayhtymä.

Rahankeräyslupa voidaan antaa enintään viiden vuoden määräajaksi. Lupa yksittäisen henkilön tai perheen auttamiseksi toimeenpantavaan rahankeräykseen voidaan antaa enintään kuuden kuukauden määräajaksi. Lupapäätökseen voi hakea muutosta hallinto-oikeudelta hallintolainkäyttölain (586/1996) mukaisesti. Poliisihallitus ja poliisilaitokset vastaavat myöntämiinsä lupiin perustuvien rahankeräysten toimeenpanon ja tuottojen käytön valvonnasta. Rahankeräysten toimeenpanon yleisestä valvonnasta ja ohjauksesta sekä tilastoinnista vastaa Poliisihallitus. Poliisihallitus voi lisäksi antaa rahankeräysten toimeenpanoa koskevia lausuntoja ja ohjeita.

Rahankeräyslain säätämisen tavoitteena on ollut pyrkimys lahjoitusvalmiuden säilyttämiselle antamalla viranomaiselle tehokkaat keinot ennaltaehkäistä ja puuttua rahan keräämiseen liittyvään epäasialliseen ja rikolliseen toimintaan. Lupamenettelyllä ja valvonnalla on pyritty siihen, että rahaa lahjoittava voi luottaa siihen, että lahjoitusvarat päätyvät ilmoitettuun keräyskohteeseen. Rahankeräyslainsäädännön tarkoituksena ei ole kaupalliseen toimintaan tai yksityiseen etuun liittyvä varainhankinta. Rahankeräyksiä koskevan sääntelyn tarkoituksena on aina ollut mahdollistaa yleishyödyllisten yhteisöiden ja säätiöiden varainhankinta rahankeräyksiin yleishyödyllistä toimintaa varten. Tämä pääperiaate heijastuu myös muussa lainsäädännössä. Esimerkiksi rahankeräyksiin hankittu tuotto on säädetty verovapaaksi. Samasta syystä yksityinen henkilö tai julkinen taho, esimerkiksi valtio, ei voi saada rahankeräyslupaa.

Rahankeräyslupa on maksullinen. Maksun periminen rahankeräysluvasta perustuu valtion maksuperustelakiin (150/1992) ja sen nojalla annettuun sisäasiainministeriön asetukseen poliisin suoritteiden maksullisuudesta (871/2013). Poliisilaitos perii pääsääntöisesti lupamaksun lupahakemusta jätettäessä. Poliisihallitus laskuttaa lupamaksun jälkikäteen.

Rahankeräysrikoksesta ja lievästä rahankeräysrikoksesta sekä rikoshyödyn menettämisseuraamuksista säädetään rikoslaissa (39/1889).

Ahvenanmaan maakunnassa on Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) nojalla annettu oma, vain Ahvenanmaata koskeva rahankeräyslainsäädäntö (Landskapslagen angående penninginsamlingar 25/1950).

1.2 Rahankeräystoiminta ja sen sääntely eräissä maissa

Rahankeräyslakia muutettiin 1 päivänä syyskuuta 2014 voimaantulleella lain muuttoksella (652/2014). Lainmuutosta koskeva hallituksen esitys (HE 6/2014 vp) sisältää kansainvälisen vertailun. Koska selvitys on äskettäin tehty, viitataan tässä esityksessä hallituksen esityksen (HE 6/2014 vp) kansainväliseen vertailuun.

1.3 Nykytilan arviointi

Rahankeräysten toimintaympäristö on muuttunut voimakkaasti. Uudet verkkopohjaiset rahankeräysmuodot kehittyvät nopeasti ja maailmalla yksi voimakkaimmista rahankeräyksen kehityssuunnista on ollut erilaiset joukkorahoituksen tyyppiset rahankeräyshankkeet. Samalla nykyinen ennakkolliseen lupamenettelyyn perustuva järjestelmä on koettu rahaa keräävien järjestöjen kannalta hallinnollisesti raskaaksi ja joustamattomaksi reagoimaan muuttuviin rahoitustarpeisiin.

Rahankeräysten tuotot ja rahankeräysmarkkinat

Tarkkaa arviota rahankeräystuoton vuosittaisesta määrästä ei ole saatavilla, sillä rahankeräyslupia ei myönnetä pelkästään kalenterivuositain.

Poliisihallitus on tilastoinut rahankeräysten vuosittaisia tuottoja myöntämänsä luvan myöntämisvuoden mukaisesti. Poliisihallitus on toiminut rahankeräyksiä koskevana lupaviranomaisena vuodesta 2010 lukien. Tilastotietoa voidaan siten saada sellaisista rahankeräyksistä, joissa lupa on myönnetty vuosina 2010 tai 2011. Tällöin luvat ovat olleet lähikohtaisesti voimassa vuosien 2010, 2011, 2012 ja 2013 aikana.

Vuonna 2010 myönnettyjen lupien keräysten bruttotuotto oli noin 238,6 miljoonaa euroa ja vuonna 2011 myönnettyjen lupien osalta noin 119 miljoonaa euroa. Vuotta 2010 koskevaan rahankeräystuottoon sisältyy huomattava yliopistoudistukseen ja yliopistojen peruspääoman rahoittamiseen liittynyt Aalto-korkeakoulusäätiön keräämä 120 miljoonan euron rahankeräystuotto. Ennen vuotta 2010 yhtä poliisilaitosta laajemmalla alueella toimeenpantujen rahankeräysten lupaviranomaisena toimi lääninhallitus. Lääninhallitusten myöntämien rahankeräyslupien nojalla toimeenpantujen rahankeräysten tuotto oli luvanmyöntämisaikajaksolla 1.7.2006—31.12.2009 yhteensä noin 566 miljoonaa euroa. Poliisilaitosten myöntämien paikallisten rahankeräyslupien nojalla vuosittain toimeenpantujen rahankeräysten keräystuotto vaihtelee 1—2 miljoonan euron välillä.

Rahankeräysmarkkinat ovat Suomessa jakautuneet paitsi keräysorganisaatioiden, myös – sektoreiden kesken (Emilia Saukko: rahankeräysmarkkinoiden muutos 2000-luvun alussa). Rahoituslähteiden sääntelyn perusteella kansalaisjärjestöt voidaan jakaa sektoreittain uskonnollisiin, sosiaali- ja terveysalan sekä kulttuurin ja liikunnan alan toimintaa ylläpitäviin järjestöihin. Osa uskonnollisista järjestöistä ja yhteisöistä saa perusrahoituksen kirkollisverolla ja kolehtituotoilla. Sosiaali- ja terveysalan järjestöt tukeutuvat Raha-automaattiyhdistyksen rahapelituoton jakoon ja urheilu- ja kulttuurijärjestöt saavat merkittävää tukea Veikkaus Oy:n rahapelituotoista. Mainittujen rahoituskanavien lisäksi järjestöt tuottavat palveluita ja saavat erilaisia julkisen vallan kanavoimia tukia ja avustuksia toimintansa ylläpitämiseen.

Rahankeräykset muodostavat merkittävän osan kansalaisjärjestöjen rahoituksesta kaikilla kolmella sektorilla. Omalla varainhankinnalla katetaan sosiaali- ja terveysalan järjestöjen kokonaiskustannuksista noin 5-10 prosenttia, joten suhteellinen osuus kaikista tuloista on ainakin toistaiseksi suhteellisen pientä.

Keräystuotot eivät jakaudu tasan eri järjestöjen ja sektoreiden kesken. Keräystuottojen vaihtelu yksittäisten keräysten välillä on suurta ja tuottojen määrä ja suhteellinen osuus eri järjestöjen tuloista vaihtelevat. Uskonnollisten järjestöjen osuus keräykseen lahjoitetusta rahasta on kasvanut ja niiden medianikeräystuotot ovat noin kolminkertaiset verrattuna sosiaali- ja terveysalan keräykseen. Kuten useimmilla muillakin kuluttajiin ve-toavilla markkinoilla, myös rahankeräys-

markkinoilla on pienehkö joukko suuria järjestöjä, jotka keräävät vuosittain valtaosan kaikista lahjoitettavista varoista. Niillä on mahdollisuus hyödyntää keräysten organisointiin liittyviä mittakaavaetuja ja laajoja kenttäorganisaatioita. Loppuosa keräystuotoista jakautuu hyvin suurelle määrälle pieniä järjestöjä. Media vaikuttaa keräystuottoihin kaikilla toimialoilla ja uudet keräyskohteet saattavat nousta esille nopeastikin muun muassa uutisoinnin kautta tai julkisuudessa käydyn keskustelun seurauksena. Esimerkiksi Aasian tsunamikatastrofi joulukuussa 2004 nosti Suomen Punaisen Ristin tuotot ennätyskorkeiksi ja Lastensairaala 2017 -hanke keräsi lyhyessä ajassa suuren määrän lahjoituksia.

Kilpailu rahankeräysmarkkinoilla on kiristynyt keräyskohteiden, vaihtoehtojen ja auttamishalun muuttumisen myötä. Lahjoittajille on tarjolla yhä enemmän keräyskohteita ja vaihtoehtoja ja samaan aikaan ei ole enää itsetään selvää, että ihmiset lahjoittavat rahaa tietyille keräyksille. Mielekkäimpien avustustapojen kärkeen on noussut rahankeräyslain soveltamisen ulkopuolelle jäävät vastikkeelliset osallistumismuodot kuten konsertteihin osallistuminen sekä kannatustuotteiden ostaminen. Lipaskeräys on edelleen mieleinen lahjoituskanava, mutta hyväntekeväisyyteen liittyy yhä enemmän halukkuutta saada jotain vastineeksi. Kulutuskeskeisen kulttuurin vahvistumisen seurauksena avun kohteetkin kietoutuvat enenevässä määrin kuluttamisen ympärille, vaikka vuosittaiset rahankeräystuotot kertovat vastikkeettoman rahalahjoittamisen aseman yhä säilyneen.

Poliisiin tietoon tullut rikollisuus, rahankeräysrikos ja lievä rahankeräysrikos

Ilmoitukset	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Rahankeräysrikokset	5	10	70	29	44	145	14	20
Lievä rahankeräysrikos	2	6	6	1	6	5	4	31

Joukkorahoituksen suhde rahankeräyksiä koskevaan lainsäädäntöön

Joukkorahoituksen arviointia vaikeuttaa termin alla tapahtuvan toiminnan monimuotoisuus. Yhden määritelmän mukaan joukkorahoitus on tapa tehdä yhteistyötä ja saada huomiota sekä rahoitusta hankkeille, joiden rahoittaminen tapahtuu verkkopohjaisen palvelualustan välityksellä keskenään verkostoituvien ihmisten avulla. Ajatuksena on usein kerätä suhteellisen pieniä summia suurelta joukolta ihmisiä halutun rahoitusmäärän saavuttamiseksi. Joukkorahoituksessa välittäjä tarjoaa näin eräänlaisen teknisen markkina-paikan rahoittajien omaehtoiselle toiminnalle. Rahoitus voi lähtökohtaisesti olla rahankeräyksen luonteista lahjoittamista, velkapohjaista joukkorahoitusta, ennakkomyyntiä tai arvopaperien liikkeeseenlaskuun perustuvaa sijoitustoimintaa. Toiminta kattaa näin laajan joukon erityyppistä rahoitustoimintaa,

josta vain osaan liittyy tuotto- tai vastikeodotus.

Joukkorahoituksesta voidaan nykyisellään erottaa ainakin seuraavia toisistaan niin toiminnallisesti kuin taloudellisesti eroavia muotoja. Taulukko ei ole tyhjentävä, vaan kuvastaa tällä hetkellä markkinoilla esiintyneitä joukkorahoitusmuotoja. On todennäköistä, että tulevaisuudessa markkinoilla nähdään myös nykyisten rahoitusmuotojen välimuotoja kuten mezzanine –mallilla (esimerkiksi pääoma- tai vaihtovelkakirjalaina pohjalta) toteutettuja joukkorahoitusjärjestelyitä. Joukkorahoituksen eri muodoilla on nykyisellään kytkentöjä moniin niin Suomessa kuin Euroopan unionin tasolla voimassa oleviin säädöksiin, jotka eroavat toisistaan merkittävästi muun muassa soveltamisalansa, sisältönsä ja säännöksiensä valvonnasta vastavien toimivaltaisten viranomaisten osalta.

	Rahoitusmuoto	Palautuksen muoto	Rahoittajan motiivi	Esimerkkilista toimijoista	Kotimainen lainsäädäntö
Lahjoitusmuotoinen joukkorahoitus	Lahjoitus	Ei palautusta	Sosiaalinen	-	Rahankeräyslaki
Vastikemuotoinen joukkorahoitus	Lahjoitus, ennakko-osto	Palkinto, tuote	Sosiaalinen, mutta myös palkinnon saaminen	Mesenaatti.me (FI), Kickstarter (US)	Kuluttajansuojaja kauppalaki (ml. täydentävät säännökset)
Lainamuotoinen joukkorahoitus (engl. peer-to-peer lending)	Laina	Laina korokkeen, mutta sosiaalinen lainaus yleensä korotonta	Taloudellinen, sosiaalinen	Lainaja.fi (FI), Fixura (FI), Kiva (US)	Kuluttajansuojaja rahoitusmarkkina-lainsäädäntö (mm. AIFML, AML, LLL, SIPAL, MLL) ¹

¹ Lyhenteiden selitykset ovat seuraavat **AIFML**: Laki vaihtoehtorahastojen hoitajista (162/2014), **AML**: Arvopaperimarkkinlaki (746/2012), **LLL**: Laki luottolaitostoinnasta (610/2014), **SIPAL**: Sijoituspalvelulaki (747/2012) ja **MLL**: Maksulaitoslaki (297/2010).

Sijoitusmuotoinen joukkorahoitus (engl. <i>equity based crowdfunding</i>)	Sijoitus (usein osakkeisiin)	Pääoman arvonnousu, jos yritys menestyy ja/tai osinko, mutta yrityksen sosiaalinen tukeminen myös ilman tuotto-odotuksia	Taloudellinen, sosiaalinen	Invesdor Oy (FI), Venture Bonsai (FI), FundedByMe (SE)	Rahoitusmarkkina-lainsäädäntö (mm. AIFML, AML, LLL, SIPAL, MLL)
--	------------------------------	--	----------------------------	--	---

Kulloinkin sovellettavan lainsäädännön ja toimivaltaisen viranomaisen tunnistamiseksi eri joukkorahoitusmuotojen erottaminen on välttämätöntä. Nykyisessä rahankeräyslaissa rahankeräyksen on määritelty tarkoittavan toimintaa, jossa yleisöön vetoamalla kerätään vastikkeetta rahaa. Rahankeräyslain mukaan rahan lahjoittajana keräykseen osallistujalle saa antaa vastikkeeksi ainoastaan rahankeräyslupan saajan tai keräyksen tunnuksen (keräystunnus), jolla ei ole itsenäistä taloudellista vaihdanta-arvoa. Jos vastikkeeksi tarjotaan mikä tahansa objekti, jolla on itsenäistä taloudellista vaihdanta-arvoa, toiminta ei ole rahankeräystä, vaan lähtökohtaisesti normaalia liiketoimintaa, jossa vaihdanta-arvoinen objekti vaihtaa omistajaa vastiketta eli käytännössä rahaa vastaan. Rajanveto voi kuitenkin käytännössä olla hankalaa. Vaihdanta-arvo, esimerkiksi kasvuyrityksen osakkeelle tai ennakkotilattavalle tavaralle, voitaneen tapauskohtaisesti kuitenkin määritellä siten, että ratkaisevaa on osakkeen nimellisarvo ja ennakkotilattavan tavaran odotettavissa oleva arvo. Oikeusvarmuuden näkökulmasta itsenäisen taloudellisen vaihdanta-arvon käsitteen mahdollisimman yksiselitteinen määrittely rahankeräyslaissa on kuitenkin välttämätöntä, jotta vastikkeeton joukkorahoitus voidaan luotettavasti ja kansalaisten sekä markkinatoimijoiden näkökulmasta enakoitavasti erottaa vastikkeellisesta joukkorahoituksesta.

Lahjoitusmuotoinen joukkorahoitus, jossa tiettyyn hankkeeseen tai projektiin rahasuori-

tuksen tekevä taho ei saa mitään konkreettista vastiketta tekemänsä suorituksen vastineeksi, vastaa nykymuotoisen rahankeräyslain mukaista rahankeräyksen määritelmää. Lahjoitusmuotoista joukkorahoitusta voidaan nyky muodossaan kuvata verkkopohjaisen palvelualustan kautta tehtäväksi rahankeräykseksi. Vastaavasti vastike-, laina- ja sijoitusmuotoinen joukkorahoitus, joissa tiettyyn hankkeeseen tai projektiin rahasuorituksen tekevä taho saa konkreettisen vastikkeen tekemänsä suorituksen vastineeksi, rajautuvat jo käsitteellisesti rahankeräyslain soveltamisalan ulkopuolelle. Vastikkeellisen varojenkeräämismuotona joukkorahoitus ei siis kuulu rahankeräyslain soveltamisalaan, vaan kuluttajansuojaa ja rahoitusmarkkinoita koskevan sääntelyn piiriin.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on joustavoittaa rahankeräystoimintaa siten, että yleinen luottamus rahankeräyksiin pyritään säilyttämään lahjoitusvalmiutta tukien.

Esityksessä ehdotetaan, että voimassa oleva lupamenettelyyn perustuva rahankeräyslaki kumottaisiin ja rahankeräyksiä säänneltäisiin ilmoitusmenettelyyn perustuvalla rahankeräyslailla. Rahankeräysten hallinnointia ja valvontaa varten perustettaisiin julkinen rahankeräysrekisteri. Rahankeräyksiä koskevana rekisteriviranomaisena toimisi maistraatti, joka toimisi rahankeräysilmoituksia vastaan-

ottavana rekisteriviranomaisena. Maistraatin rahankeräysrekisteriin merkitsemä ilmoitus olisi edellytys rahankeräysten toimeenpanon aloittamiselle. Rahankeräyksiä koskisi tilitysvelvollisuus ja velvollisuus käyttää rahankeräystuotto ilmoitettuun keräyskohteeseen. Rahankeräystilitys tulisi toimittaa maistraatille, joka tarkastaisi ja hyväksyisi tilityksen. Maistraatilla olisi oikeus määrätä tehdyn tilityksen täydennettäväksi tai oikaistavaksi tai määrätä tekemään uuden tilityksen. Maistraatilla olisi oikeus kieltää rahankeräyksen toimeenpano, jos tilitysvelvollisuutta ei olisi noudatettu. Maistraatti voisi lisäksi asettaa kiellon tehosteeksi uhkasakon.

Rahankeräysten toimeenpano-oikeus laajennettaisiin koskemaan myös muita yhteisöjä kuin yleishyödyllisiä yhteisöjä ja säätiöitä. Lisäksi rahankeräyksiä voitaisiin toimeenpanna varojen hankkimiseksi myös muuhun kuin yleishyödylliseen tarkoitukseen.

Ketjukirjeen tavoin toimeenpantavat rahankeräykset sekä ketjukirjeeseen rinnastuvan pyramidipelien toimeenpano olisivat edelleen laissa kiellettyä ja rikoslaissa rahankeräysrikoksena rangaistavia.

Julkisella rahankeräysrekisterillä pyritään vähentämään rahankeräyksiin liittyviä väärinkäytöksiä sekä edistämään rahankeräysten yleistä luotettavuutta ja lahjoitusvalmiutta.

Joukkorahoituksen kehittämistarpeiden edistämiseksi ja sitä koskevien sääntelytarpeiden selventämiseksi esityksessä ehdotetaan rajattavaksi kaikenlainen vastikepohjainen joukkorahoitus lain soveltamisalan ulkopuolelle.

Ehdotuksella pyritään edistämään rahankeräystoiminnan itsesääntelyä, joka tukee lain tavoitetta rahankeräysten luotettavuuden edistämiseksi. Itsesääntelyssä voidaan ottaa joustavasti huomioon rahankeräysten käytännön toimeenpanossa esille tulleet haasteet ja ongelmat sekä rahankeräysmarkkinoiden kehittyminen. Itsesääntely lisäisi sääntelyn kohteiden sitoutumista sekä varmistaisi sääntelykohdetta koskevan erityisen asiantuntemuksen hyödyntämisen. Toisaalta itsesääntelyelimitä on edellytettävä riittävien riippumattomuus- ja jatkuvuusnäkökohtien huomiointamista. Rahankeräystoiminnan itsesääntelyllä, kuten toimielimen suosituksil-

la, voitaisiin ohjata hyvän rahankeräyksessä noudatettavien menettelytapojen kehittymistä ja vähentää todennäköisyyttä lain rikkomisesta tahallaan tai huolimattomuudesta.

Eduskunta hyväksyi vastauksessaan (E V 69/2014) hallituksen esitykseen rahankeräyslain muuttamisesta (HE 6/2014 vp.) lausuman, jonka mukaan eduskunta edellyttää, että rahankeräyslainsäädännön muutostarpeita koskevaa selvitystyötä kiirehditään ja että selvitystyössä arvioidaan eri vaihtoehtoja rahankeräystoiminnan järjestämiseksi, mukaan lukien mahdollisuudet ilmoitusperusteisen järjestelmän käyttöönottoon, ja tarkastellaan lain uudistamista myös joukkorahoituksen kehittämisen- ja sääntelytarpeiden näkökulmasta. Arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota myös rahankeräysten tehokkaaseen valvontaan ja siihen, miten rahankeräysten luotettavuus ja kohdentuminen lailliseen toimintaan varmistetaan.

Pääministeri Stubbin hallituksen 24 päivänä kesäkuuta 2014 julkistettuun ohjelmaan on kirjattu, että käynnistetään lainsäädäntöhanke, jonka myötä rahankeräykset vapautetaan nykyisenkaltaisesta lupamenettelystä vastaamaan nykypäivän toimintaympäristöä.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Suomalaisen rahankeräyslainsäädännön tarkoituksena on ollut tukea yleishyödyllisen kansalaistoiminnan toimintaedellytyksiä mahdollistamalla yleishyödyllisten yhteisöiden ja säätiöiden varainhankinta rahankeräyksin. Yleishyödylliset toimijat voisivat vastaisuudessakin kerätä rahaa toimintansa rahoittamiseksi, mutta ehdotettavassa uudessa rahankeräyslaissa ei kuitenkaan enää huomioitaisi erikseen yleishyödyllisiä toimijoita rahankeräysten toimeenpanijoina. Rahankeräykseen oikeutettujen tahojen määrän lisääntyessä myös keräysten määrän voidaan arvioida lisääntyvän. Tästä seuraa, että yleishyödylliset järjestöt ja säätiöt joutuvat kilpailemaan uusien toimijoiden kanssa. Vaihtoehtoisten lahjoituskohteiden lisääntyminen voi johtaa rahankeräystuottojen alenemiseen ja keräyskustannusten kasvamiseen kilpailun

kiristymisen seurauksena. Oman varainhankinnan tuottojen pienentyessä paine julkisen tuen ja avustusten lisäämiselle voi kasvaa yleishyödyllisen toiminnan toimintaedellytysten turvaamiseksi osana yhteiskunnan hyvinvointipalveluita. Toisaalta muutoksen voidaan arvioida lisäävän kansalaisaktiivisuutta ja tätä kautta vaikutukset talouteen ovat positiivisia.

Lupamenettelystä luopuminen tarkoittaisi sitä, että poliisin rahankeräysluvista perimät suoritemaksutulot jäisivät saamatta. Poliisihallitus käsittelee noin 350–450 ja paikalliset poliisilaitokset noin 285 rahankeräyslupahakemusta vuodessa. Vuonna 2013 Poliisihallituksen arpajaishallinto peri rahankeräysluvista suoritemaksuja noin 86 000 euroa (suoritemaksu 280 euroa) ja poliisilaitokset noin 15 000 euroa (suoritemaksu 53 euroa).

Edellä mainituilla Poliisihallituksen ja poliisilaitosten perimillä suoritemaksuilla on pystytty rahoittamaan vain osa rahankeräykseen käytetystä työpanoksesta ja osa on rahoitettu budjettirahoituksella. Myös ilmoituksen käsittelemisestä voidaan periä valtion maksuperustelain mukaan suoritemaksu. Viranomaisaloitteinen valvonta on maksutonta budjettirahoitteista toimintaa, ellei erikseen toisin säädetä.

Rahankeräysilmoitusten tuleva määrä sekä ilmoituksista perittävän maksun suuruus vaikuttavat olennaisesti ehdotetun uudistuksen taloudellisiin vaikutuksiin. Rahankeräysilmoitusten määrä tulee todennäköisesti lisääntymään sekä rahankeräykseen oikeutettujen tahojen määrän lisääntyessä että menettelyn helpottuessa. Sitä, kuinka paljon määrä tulee

nykyisestä lisääntymään, on hankala arvioida etukäteen. Myös sen arviointi on hankalaa, kuinka paljon työpanosta rahankeräysilmoitusten rekisteröintiin ja tilitysten tarkastamiseen keskimäärin tulee kulumaan.

Alla olevassa taulukossa on arvioitu kolmen rahankeräysilmoitusten määrän suhteen toisistaan eroavan skenaarion mukaisesti maksullisiin ja maksuttomiin rahankeräystehtäviin kuuluvien henkilötyövuosien määrää ja maistraatille tehtävistä aiheutuvia kustannuksia. Skenaariossa 1 rahankeräysilmoitusten määrän on arvioitu kaksinkertaistuvan, skenaariorissa 2 kolminkertaistuvan ja skenaariorissa 3 nelinkertaistuvan nykyisiin rahankeräyslupien vuosittaisiin määriin verrattuna. Yhden henkilötyövuoden hintana on käytetty laskennassa 60 000 euroa.

Maksuilla voidaan kattaa ilmoitusten käsittelystä ja tilitysten tarkastamisesta aiheutuvat kustannukset. Budjettivaroin katettavia tehtäviä ovat neuvonta, yleinen ohjeistus, opastus ja tiedottaminen, hallintopakon käyttö, tilastointi sekä tietojärjestelmän hankinta ja ylläpito. Maksullisen toiminnan osuus on Poliisihallituksessa tällä hetkellä 62 % ja maksuttoman toiminnan osuus 38 % rahankeräystehtäviin käytetyistä kokonaisresursseista. Tätä samaa suhdetta on käytetty arvioitaessa maistraatille ehdotettujen tehtävien hoitamiseen tarvittavia henkilötyövuosimääriä ja toiminnan kustannuksia. Maksuttoman toiminnan osuuden rahankeräystehtävistä voidaan arvioida pysyvän uudistuksen jälkeen vähintään nykyisellä tasolla.

	Rahankeräysilmoitusmäärä kpl/ vuosi	Arvio maistraatissa tarvittavasta henkilötyövuosimäärästä			Arvio kustannuksista		
		Maksullinen toiminta (htv)	Maksuton toiminta (htv)	Yhteensä (htv)	Maksullinen toiminta	Maksuton toiminta	Yhteensä
Skenaario 1	1500	2,9	1,8	4,6	172 890 €	105 965 €	278 854 €
Skenaario 2	2250	4,3	2,6	6,9	259 334 €	158 947 €	418 281 €
Skenaario 3	3000	5,8	3,5	9,3	345 779 €	211 929 €	557 708 €

Esityksessä ehdotetaan, että rahankeräysten hallinnointia ja valvontaa varten perustettaisiin julkinen maistraatin ylläpitämä rahankeräysrekisteri. Poliisihallituksessa on käynnissä Rabita-tietojärjestelmähanke. Tietojärjestelmän tarkoituksena on toimia rahankeräys-, bingo- ja tavara-arpajaisasioissa asianhallintajärjestelmänä ja sähköisenä arkistona. Tietojärjestelmä on päätetty ottaa käyttöön 2 päivänä helmikuuta 2015, jolloin otetaan käyttöön myös sähköisen vireillepanon mahdollisuus rahankeräyslupa-asioissa. Tietojärjestelmähanke toteutetaan osana asetietojärjestelmän, turva-järjestelmän sekä Rabita-järjestelmän kokonaisuutta (TAR), joissa on hyödynnetty kaikille järjestelmille yhteisiä lisenssejä, osia sekä komponentteja. Asetietojärjestelmä on jo tuotantokäytössä, kun taas Turva- ja Rabita-järjestelmät ovat vielä valmistusvaiheessa. Rabita-rekisterin yhteyteen tullaan mahdollistamaan myös sähköinen asiointi osana poliisin laajempaa sähköisen asiointin kehittämisen hanketta. Rabita-rekisteriä on suunniteltu ja rakennettu useiden vuosien ajan, ja se täyttää poliisin rekisterille asetetut tietosuojavaatimukset ja muut vastaavat vaatimukset. Rabita-rekisterissä tulee olemaan myös erilaisten tilastojen tuottamisen mahdollistavat toiminnot.

Rabita-järjestelmän rahoitusosuus koko TAR-hankkeesta voidaan arvioida olevan noin 1,5 miljoonaa euroa, mutta kustannusten arviointia vaikeuttaa se, että järjestelmä hyödyntää Luhti-alustan lisenssejä ja yhteisiä komponentteja muun muassa arkistoinnin osalta. Rabita-rekisteri ei ole poliisirekisterinä siirrettävissä maistraatin julkiseksi rahankeräysrekisteriksi, eikä siirto olisi muutoinkaan mahdollista, sillä rekisteri ei koske ainoastaan rahankeräysasioita. Uuden rahankeräysrekisterin suunnittelusta ja toteuttamisesta sekä teknisestä ylläpidosta voidaan arvioida aiheutuvan saman suuruusluokan kustannukset. Rahankeräysrekisteristä aiheutuvien kustannusten lisäksi tietojärjestelmäkustannuksia tulevat aiheuttamaan myös sähköisen asiointin suunnittelu ja toteuttaminen rahankeräysilmoitusten jättämiseen sekä rekisteriin merkittyjen tietojen katseluun. Tietojärjestelmäkustannukset tarkentuvat rahankeräys-

rekisterin sekä sähköisen asiointin sisältöjen tarkennuttua.

Rahankeräystehtäviin käytetään Poliisihallituksessa 3,5 henkilötyövuotta ja paikallisissa poliisilaitoksissa 0,2 henkilötyövuotta. 3,5 henkilötyövuotta siirrettäisiin Poliisin toimintamomentilta maistraattien toimintamomentille. Maistraateille osoitettaisiin lisäksi talousarviomäärärahaa neuvonnasta, yleisestä ohjeistuksesta, opastuksesta ja tiedottamisesta, hallintopakon käytöstä, tilastoinnista sekä tietojärjestelmän hankinnasta ja ylläpidosta johtuvien kustannusten kattamiseen. Ainakin nykyisessä rahankeräyslupajärjestelmässä neuvonnan ja ohjauksen tarve on ollut merkittävä. Uuden toimintamallin käynnistyessä yleisellä neuvonnalla ja ohjeistuksella voidaan arvioida olevan erityistä tarvetta. Talousarviorahoituksen tarve on näistä syistä toimeenpanon ensimmäisinä vuosina suurempi kuin pidemmällä aikavälillä.

3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Ehdotuksen mukaisesti ennakkolisesta poliisiviranomaiselle kuuluvasta lupamenettelystä luovuttaisiin ja rahankeräysilmoitusten rekisteröinti, rahankeräystilitysten tarkastaminen ja hyväksyminen sekä rahankeräysten tilastointitehtävät siirtyisivät maistraattien tehtäväksi. Ehdotuksen mukaisesti rahankeräykseen liittyvät tehtävät lakkaisivat Poliisihallituksessa sekä paikallisissa poliisilaitoksissa.

Rahankeräykseen liittyvät lupa-asiakirjat voi jättää poliisilaitosten asiakaspalvelupisteeseen sekä yhteispalvelupisteeseen edelleen poliisilaitokselle toimitettavaksi. Sisäministeriön palvelupistepäätöksen siirtymäajan umpeuduttua poliisilaitoksilla on yhteensä 118 asiakaspalvelupistettä. Poliisin palvelut sisältäviä yhteispalvelupisteitä on noin 70 kappaletta. Poliisihallituksessa rahankeräysasiat käsitellään Riihimäellä Poliisihallituksen valtakunnallisessa arpajaishallinnon erillistoitinnossa. Poliisihallitukselle asiakirjat toimitetaan joko sähköisesti tai postitse.

Poliisihallitus käsittelee vuodessa noin 350–450 rahankeräyslupahakemusta. Poliisihallituksessa rahankeräysasioita käsittelee

viisi henkilöä. Henkilötyövuosina mitattuna rahankeräysasioiden hoitamiseen käytettävä työpanos on yhteensä 3,5 henkilötyövuotta. Poliisihallituksessa työskentelevien henkilöiden tehtävänä on lupahakemusten käsittelyn lisäksi muun muassa asiakasneuvonta ja lausuntojen antaminen. Laintulkintaa sisältäviä sähköposteja lähetettiin vuonna 2013 noin 100 kappaletta. Tämän lisäksi Poliisihallitus antaa päivittäin neuvoja rahankeräysasioista. Poliisihallitus antaa rahankeräysasioista muutamia lausuntoja vuosittain ja Poliisihallitus pyytää omasta aloitteestaan lausuntoja vuosittain noin 10–20 kappaletta. Rahankeräysrikoksiin liittyviä tutkintapyyntöjä tehdään vuosittain muutamia. Poliisihallitus tekee myös rahankeräysten tarkastustoimintaa.

Poliisilaitokset käsittelevät vuodessa noin 285 rahankeräyslupa-asiaa. Poliisi ei seuraa erikseen rahankeräykseen käytettyä työaikaa, mutta suoritemaksujen määräämiseen käytettyjen laskelmien perusteella voidaan arvioida, että yhden hakemuksen käsittelyyn kuluu aikaa keskimäärin noin 60 minuuttia. Siten poliisilaitoksissa rahankeräysten vaatima henkilöresurssi on vain noin 0,2 henkilötyövuotta, joka koostuu useiden henkilöiden työpanoksesta. Poliisilaitoksilla rahankeräykseen liittyviä virkatehtäviä hoidetaan joka yksittäisen virkamiehen tai useamman virkamiehen toimesta.

Rahankeräykseen liittyvät tehtävät maistraateissa muodostuisivat rahankeräysilmoitusten rekisteröimistehtävistä, rahankeräysrekisterin ylläpitotehtävistä, rahankeräystilitysten tarkastamiseen ja hyväksymiseen liittyvistä tehtävistä, rahankeräysten toimeenpanokieltoon liittyvistä tehtävistä sekä rahankeräysten tilastointiin liittyvistä tehtävistä. Maistraateille siirtyisi myös rahankeräykseen liittyviä neuvontatehtäviä. Maistraatteja on tällä hetkellä 11 ja niillä on yhteensä 41 toimipistettä. Uudet tehtävät olisi tarkoitusnukaista keskittää yhden maistraatin tehtäväksi kuitenkin siten, että rahankeräysilmoituksia voisi jättää myös muiden maistraattien toimipisteisiin ja julkisen hallinnon yhteisiin asiakaspalvelupisteisiin.

Suomeen ollaan valmistelemaan valtiovainministeriössä käynnissä olevassa julkisen hallinnon yhteisen asiakaspalvelun kehittä-

mishankkeessa (Asiakaspalvelu2014-hanke) kattavaa lakisääteistä julkisen hallinnon yhteistä asiakaspalvelupisteverkkoa (valtiovainministeriön julkaisuja 20/2014). Maistraatin asiakaspalvelua on tarkoitus antaa lakisääteisesti kaikissa yhteisissä asiakaspalvelupisteissä. Yhteistä asiakaspalvelua pilotoidaan parhaillaan viidellä paikkakunnalla ja hallituksen esitys laiksi julkisen hallinnon yhteisestä asiakaspalvelusta on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2015. Lain on tarkoitus tulla voimaan vuonna 2016 ja yhteisiä asiakaspalvelupisteitä on tarkoitus tämän hetkisen suunnitelman mukaan perustaa 144 kuntaan maakunnittain edeten vuosien 2016–2019 aikana.

Maistraatit ylläpitävät tällä hetkellä avioehtoasioiden, lahjoitusasioiden, avoliittoasioiden ja holhousasioiden rekistereitä sekä vihkimisoikeusrekisteriä. Rekistereihin merkitään tietoja maistraateissa, mutta rekistereiden teknisestä toimivuudesta vastaa Itä-Suomen aluehallintovirastossa toimiva maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikkö. Maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikkö vastaa toisin sanoen kirjaamisen ohjeistamisesta, rekisterien ylläpidosta ja uusimisesta ynnä muista vastaavista tehtävistä. Itä-Suomen aluehallintoviraston maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikkö vastaisi myös ehdotettavan rahankeräysrekisterin teknisestä toimivuudesta.

Maistraatit ylläpitävät edellä mainittujen rekisterien lisäksi myös väestötietojärjestelmää, jonka omistaa ja jonka teknisestä toimivuudesta vastaa Väestörekisterikeskus. Tällä hetkellä maistraateille kuuluu asunto-osakeyhtiöiden osalta myös Patentti- ja rekisterihallituksen omistaman kauppa- ja yhdistysrekisterin ylläpitotehtäviä. Kaupparekisterin paikallisviranomaistehtävät on kuitenkin suunniteltu keskitettäväksi Patentti- ja rekisterihallitukselle 1 päivänä syyskuuta 2015 lukien.

Maistraattien tehtäviin holhousviranomaisina kuuluu myös edunvalvojien toiminnan valvontaa, jota toteutetaan lupavalvonnan sekä tilintarkastuksen kautta. Maistraateissa tarkastetaan vuosittain noin 67 000 edunvalvojien antamaa vuosi- ja päätöstilä. Näihin tehtäviin käytettiin vuonna 2013 noin 57,5

henkilötyövuoden työpanos. Maistraatit tarkastavat myös edunvalvojen toimittamat omaisuusluettelot. Tällä hetkellä tilit ja omaisuusluettelot toimitetaan tarkastettaviksi maistraatteihin paperilomakkeilla. Käynnissä olevassa maistraattien sähköisen asiointin palveluja suunnittelevassa, kehittävässä ja toteuttavassa MERP-hankkeessa on kuitenkin tarkoitus luoda edunvalvojen mahdollisuus tilien ja hakemusten toimittamiseen maistraatille sähköisesti. Kokemusta holhoustoimen tilintarkastustehtävistä on kaikissa maistraateissa.

Rahankeräyslupa voidaan tällä hetkellä antaa Suomessa rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle, jolla on yleishyödyllinen tarkoitus. Koska rahankeräysten toimeenpano-oikeus ehdotetaan laajennettavaksi myös muille kuin yleishyödyllisille rekisteröidylle yhteisöille ja säätiöille, on tehtävien ja siten myös maistraatissa tarvittavien henkilötyövuosien määrää haastavaa arvioida. On kuitenkin varsin todennäköistä, että keräykseen oikeutettujen piirin laajentaminen kasvattaa ilmoitusten määrän suuremmaksi kuin nykyisen sääntelyn mukainen lupahakemusten määrä on.

Jotta maistraatit pystyisivät hoitamaan sille ehdotetut tehtävät, olisi maistraateille osoitettava riittävät resurssit. Rahankeräysasioihin käytetty työpanos oli Poliisihallituksessa ja poliisilaitoksissa vuonna 2013 yhteensä noin 3,7 henkilötyövuotta. Edellä luvussa 3.1 esitettyjen rahankeräysilmoitusten määrän suhteen eroavien skenaarioiden mukaan maistraattiin on arvioitu tulevan jatkossa 1500–3000 rahankeräysilmoitusta vuodessa. Rahankeräysilmoitusten käsittelyyn ja muihin maistraateille ehdotettujen tehtävien hoitamiseen tarvittaisiin näissä eri skenaarioissa 4,6–9,3 henkilötyövuotta. Maksullisen toiminnan työpanoksesta suurimman osan arvioidaan kuluvan tilitysten käsittelyyn. Esitetyt henkilötyövuosiarviot voivat kuitenkin erota arvioidusta paljonkin riippuen ilmoitusten todellisesta määrästä ja tehtävien vaatimasta työajasta.

Poliisihallituksessa Riihimäellä rahankeräystehtäviin käytetyt 3,5 henkilötyövuotta siirtyisivät tehtävien siirron yhteydessä maistraattiin. Siirtyvät henkilöt sijoittuisivat sen maistraatin palvelukseen, johon rahanke-

räysasioiden käsittely keskitettäisiin. Virkojen ja niihin nimitettyjen virkamiesten siirtoon sovelletaan valtion virkamieslain (750/1994) 5 a §:ää, jonka mukaan valtionhallinnon toimintojen uudelleenjärjestelyn yhteydessä virat ja niihin nimitetyt virkamiehet siirtyvät samaan virastoon tai samoihin virastoihin kuin tehtävät siirtyvät. Viran siirto edellyttää virkamiehen suostumusta siinä tapauksessa, jos tehtävät keskitetään paikkakunnalle, joka sijaitsee työssäkäyntialueen ulkopuolella.

Tehtävien siirroissa noudatetaan valtion virkamieslainsäädäntöä ja hyvää henkilöstöpolitiikkaa. Lisäksi noudatetaan valtioneuvoston 26 päivänä tammikuuta 2012 tekemää periaatepäätöstä valtion henkilöstön aseman järjestämisestä organisaation muutostilanteissa sekä valtiovarainministeriön antamaa päätöstä muutosten johtamisesta ja muutosturvasta valtiorahankäytössä (VM/305/00.00.00/2012).

Ehdotettu uudistus ei vaikuttaisi paikallisten poliisilaitosten henkilöstön asemaan. Uudistus merkitsisi kuitenkin rahankeräystehtäviä poliisilaitoksissa hoitaneiden henkilöiden toimenkuvan muuttumista.

Maistraattien antamaan päätökseen voisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Myös ehdotetun uhkasakon asettamista ja maksettavaksi tuomitsemista koskevaan päätökseen haetaan uhkasakkolain mukaisesti muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Mahdolliset valitukseen johtavat maistraatin päätökset koskisivat rahankeräysten toimeenpanon kieltämistä. Poliisihallituksen ja poliisilaitosten rahankeräyslain nojalla antamista päätöksistä ei ole viime vuosina juurikaan valitettu hallinto-oikeuksiin. Tämä selittyy suurimmaksi osaksi kielteisten päätösten vähäisellä määrällä. Rahankeräysten toimeenpano-oikeuden laajentuminen voi aiheuttaa jonkin verran valitusasioiden määrän lisääntymistä hallinto-oikeuksissa. Ehdotuksen ei kuitenkaan arvioida aiheuttavan merkittävää lisäresurssien tarvetta hallinto-oikeuksille.

Rahankeräysten toimeenpano-oikeuden laajentuminen voi lisätä myös väärinkäytös-riskiä, millä on vaikutuksia myös poliisissa tarvittavien henkilöresurssien määrään. Poli-

silla tulee olla riittävät resurssit selvittää rahankeräykseen liittyviä väärinkäytöstilanteista ja niihin mahdollisesti liittyviä rikoksia.

Esityksellä ei arvioida olevan vaikutuksia työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle tai lainsäädäntöön.

3.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Voimassa olevan lain mukaan rahankeräyksiä voivat toimeenpanna ainoastaan yleishyödylliset yhteisöt ja säätiöt eräin laissa mainituin poikkeuksin. Kerätyt varat on käytettävä yksinomaan yleishyödylliseen tarkoitukseen. Ehdotettu rahankeräysten toimeenpano-oikeuden laajentuminen antaisi vaihtoehdon rahoittaa vastikkeettomin rahankeräyksin myös muunkaltaista toimintaa ja hankkeita. Esimerkiksi yksi varainhankinnan kehityssuunnista on ollut erilaiset joukkorahoituksen tyyppiset rahankeräyshankkeet. Rahankeräysten toimeenpano olisi jatkossa mahdollista myös yksityisen edun tavoittelemiseksi.

Voimassa olevaan lakiin verrattuna ehdotetussa laissa ei annettaisi yleishyödyllisille toimijoille erityisasemaa rahankeräysten toimeenpanijoina eikä laissa määriteltäisi kerätyjen varojen hyväksyttävästä käyttötarkoituksesta. Myös yrityksillä olisi mahdollisuus harjoittaa rahankeräystoimintaa tavanomaisen liiketoiminnan osana. Rahankeräykset ovat yleishyödyllisen toiminnan merkittävä rahoituslähde ja rahankeräystoiminnalla on ollut huomattava välitön ja välillinen työllistävä vaikutus yleishyödyllisten yhteisöjen ja säätiöiden kautta. Ehdotetun muutoksen myötä kilpailu rahankeräysmarkkinoilla tulee yhä enemmän kiristymään keräyskohteiden ja vaihtoehtojen lisääntymisen myötä.

Rahankeräyksen toimeenpanijan olisi huolehdittava siitä, että rahankeräys toimeenpannaan rahankeräyslain ja sen nojalla annettavan asetuksen mukaisesti. Rahankeräyksen toimeenpanon edellytyksenä olevan luvan hakeminen poistuisi mutta rahankeräyksen toimeenpanijan olisi huolehdittava ilmoituksen tekemisestä. Lisäksi toimeenpantuihin rahankeräykseen liittyisi voimassa olevan lain tavoin tilitysvelvollisuus ja velvollisuus käyt-

tää rahankeräystuotto ilmoitettuun keräyskohteeseen.

Lahjoitusten verovapaudesta säädetään tuloverolaissa (1535/1992) sekä perintö- ja lahjaveroissa (378/1940). Toimeenpantavan rahankeräyksen kohde vastaisi itse keräyksen tuottojen mahdollisista veroseuraamuksista. Yleishyödyllisten yhteisöjen verotuksesta säädetään tuloverolaissa. Esityksellä ei olisi vaikutusta yleishyödyllisten yhteisöjen verotukseen, koska niiden verotus määräytyisi jatkossakin tuloverolain nojalla.

Järjestöjen maine vaikuttaa auttamishalukkuuteen ja siten apua kanavoivien järjestöjen rahankeräystuottoihin. Ennakollisesta viranomaislupamenettelystä luopuminen merkitsee myös sitä, että yhteisöjen oman toiminnan avoimuuden, läpinäkyvyyden ja sisäisen valvonnan tehokkuuden merkitys korostuvat aikaisempaa enemmän luottamuksen ja lahjoitustahdon edistämisessä. Varsinkin suurilla ja kauan toimineilla yleishyödyllisillä järjestöillä on jo nykyisellään omat sisäisen valvonnan menettelynsä keräysvarojen käsittelystä ja käytöstä.

Rahankeräystoiminnan valvonta on lupamenettelyn johdosta etukäteispainotteista. Tällä hetkellä viranomaisen selvittää lupamenettelyssä lupahakemuksessa tarkoitetun rahankerääjän edellytykset toimia rahankerääjänä sekä rahankeräyksen toteuttamisen lailliset edellytykset. Rahankeräyksillä voidaan toteuttaa yhteiskunnan kannalta kielteisiä ilmiöitä. Rahankeräyksiä ja yhdistystoimintaa yleisesti voidaan käyttää rikollisen toiminnan rahoittamiseen tai käyttää rahanpesun välineenä. Rahankeräyksen toimeenpanemiseen oikeutettujen määrän lisääntymiseen ja rahankeräyksen toimeenpanon aloittamiseen ilman etukäteisvalvontaa voidaan katsoa sisältyvän korkeampi riski petoksellisesta toiminnasta tai rahankeräysvarojen kanavoitumisesta yhteiskunnan kannalta haitallisiin tarkoituksiin.

4 Asian valmistelu

4.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Rahankeräyslakia on viimeksi muutettu 1 päivänä syyskuuta 2014 voimaan tulleella

lailla (652/2014). Tähän rahankeräyslain osittaisuudistukseen johtaneen lakihankkeen (SM056:00/2012) aikana sisäministeriö järjesti kuulemistilaisuuden rahankeräyksiä toimeenpanevien järjestöjen ja säätiöiden sekä muiden rahankeräykseen liittyvien intressipiirien edustajille. Kuulemistilaisuuden lisäksi hankkeen aikana järjestettiin kaikille avoin rahankeräyslain uudistamista koskeva verkkokuulemisen valtionhallinnon otakantaa.fi -palvelussa (www.otakantaa.fi).

Sisäministeriö asetti 19 päivänä helmikuuta 2014 hankkeen rahankeräyslain muutostarpeiden jatkoselvityksestä (SM009:00/2014). Hankkeen puitteissa järjestettiin huhtikuussa 2014 uusi kuulemistilaisuus järjestöjen, säätiöiden ja muiden intressipiirien edustajille. Tilaisuuden tavoitteena oli kuulla, ideoida ja keskustella rahankeräyslainsäädännön tulevaisuuden suunnasta ja erilaisten vaihtoehtojen hyödyistä ja haitoista. Intressitahoille oli tilaisuudessa varattu mahdollisuus esittää puheenvuoroja hankkeeseen liittyvistä kehitysehdotuksista ja näkemyksistä. Tilaisuuteen osallistui noin 80 henkilöä noin 60 eri järjestöstä.

Kuulemistilaisuudessa pidettyjen puheenvuorojen perusteella oli selvää, että rahankeräyslainsäädäntöä ja rahankeräysjärjestelmää koskevat näkemykset eroavat edelleen toisistaan ja ovat osittain jopa täysin vastakkaisia. Rahankeräyslainsäädäntöön kaivataan yleisesti erillismuutosten sijaan kokonaisuudistusta, mutta uudistuksen suunnasta ei vallitse selkeää yhteisymmärrystä.

Nykyiseen lupajärjestelmään nähtiin joissakin puheenvuoroissa liittyvän useita, jopa perustavanlaatuisia ongelmia. Osa näki, että lupajärjestelmä on liian hidas, vaikeaselkoinen ja kankea. Lupahakemuksen käsittelyaikoja pidettiin liian pitkinä, mikä vaikeuttaa nopeaa reagointia muuttuviin tilanteisiin. Osa esitti, että lupajärjestelmä tulisi korvata jollakin kevyemmällä järjestelmällä. Vaihtoehdoksi esitettiin ilmoitusmenettelyä ja siihen liittyvää julkista rekisteriä, josta kuka tahansa voisi tarkistaa keräyksen keskeiset tiedot.

Puheenvuoroissa kiinnitettiin huomiota myös lupajärjestelmän ja siihen liittyvien jälkitilitysten aiheuttamiin kustannuksiin, mitkä

rasittavat suhteessa enemmän pieniä toimijoita ja -keräyksiä.

Rahankeräyslainsäädännön toimijaulottuvuudellinen soveltamisala nähtiin joissakin puheenvuoroissa liian suppeaksi erityisesti pienten, ruohonjuuritason toimijoiden, tilaajien ad hoc -toimijoiden ja kansainvälisten toimijoiden näkökulmasta.

Toisaalta osassa puheenvuoroja lupajärjestelmän nähtiin sinänsä hyödylliseksi muun muassa keräysten yleisten luotettavuuden ja vilpittömän toiminnan varmistamisen näkökulmasta, vaikka järjestelmään ehkä kaivattiinkin joitakin pienempiä muutoksia. Rahankeräyslavan keräystapasidonnaisuus nähtiin ongelmalliseksi.

Puheenvuoroissa esitettiin näkemyksiä myös rahankeräyslaissa säännelystä rahankeräystarkoituksesta. Myös tältä osin näkemykset erosivat. Osa piti kannatettavana nykyisin rajasta rahankeräysten sallimisesta ainoastaan yleishyödylliseen ja vastikkeetomaan toimintaan. Osa sen sijaan piti nykyisiä rajoituksia tarpeettomina muun muassa siitä syystä, että kaikkea yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa ei välttämättä voida luokitella yleishyödylliseksi. Toisaalta tuotiin esille tarve selvittää mahdolliset verotusoikeudelliset seuraamukset, jos yleishyödyllisyyden vaateesta luovuttaisiin.

Tilaisuudessa keskusteltiin myös joukkorahoituksen suhteesta rahankeräyslainsäädäntöön. Tältä osin nähtiin, että rahoitusmarkkinoista, elinkeinotoimintaa ja rahankeräyksiä koskevan sääntelyn välinen rajanveto on hankalaa ja asiaa tulisi jatkovalmistella yhteistyössä sisäministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön sekä valtiovarainministeriön välillä.

Valtiovarainministeriö on yhdessä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa selvittänyt joukkorahoituksen kansallista sääntelytarvetta. Tässä tarkoituksessa valtiovarainministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö toteuttivat 27.11.2013—20.12.2013 välisenä aikana kansallisen kyselyn, jossa haettiin kannanottoja joukkorahoituksen nykymuotoisesta toiminnasta ja sen kehittämistarpeista niin markkinaosapuolilta kuin viranomaisilta. Kansallisen kyselyn tulokset julkistettiin 13 päivänä maaliskuuta 2014 (Raportti: Joukko-

rahoitus on tehokas, nopea ja joustava rahoitustapa). Kyselyn keskeinen tulos oli, että joukkorahoitukseen kohdistuu paljain odotuksia ja että se on tehokas, nopea ja joustava rahoitustapa erityisesti aloittaville yrityksille ja uusille innovaatioille. Joukkorahoitus mahdollistaa yksityishenkilöiden talletusvarojen tehokkaamman hyödyntämisen ja rahoituksen saatavuuden lisääntymisen.

Raportin perusteella osa vastaajista koki, että suurimmat joukkorahoituksen ongelmat liittyvät juuri rahankeräyslakiin ja erityisesti sen joustamattomaan tulkintaan ja soveltamiseen. Suurin osa rahankeräyslakiin erityishuomiota kiinnittäneistä vastaajista näki voimassa olevassa rahankeräyslaissa uudistamistarpeita siten, että laki mahdollistaisi vastaisuudessa vastikkeettoman yhteisörahoituksen keräämisen myös Suomessa. Nimenomaisesti kysyttäessä enemmistö kyselyn vastaajista piti rahankeräyslain nykyistä linjaa joukkorahoituksen kannalta kuitenkin tarpeellisenä ja toimivana. Vastikkeellinen toiminta ei lähtökohtaisesti ole rahankeräyslain alaista toimintaa. Kommentteissa nousi esiin vastikkeen määrittelyn tulkinnanvaraisuus ja järkevä lain soveltaminen. Kyselyn vastauksissa ehdotettiin myös rahankeräyslavan kautta harjoitettavasta lain etukäteisvalvonnasta luopumista ja siirtymistä jälkikäteisvalvontaan.

Joukkorahoituksen ja rahankeräyslain suhde on ollut eduskunnassa käsiteltävänä myös komission tiedonantoa joukkorahoituksen tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntämisestä Euroopan unionissa koskevan valtioneuvoston E-kirjeen (E 58/2014 vp) käsittelyn yhteydessä, joka annettiin eduskunnalle tiedoksi 6 päivänä toukokuuta 2014. Eduskunnan talousvaliokunta katsoi 28 päivänä toukokuuta 2014 antamassaan lausunnossa (TaVL 24/2014 vp) useita asiantuntijoita kuultuaan, että rahankeräyslaki olisi päivitettävä vastaamaan paremmin nykymuotoista ja moninaista joukkorahoitustoimintaa. Vastavasti eduskunnan hallintovaliokunta totesi 6 päivänä kesäkuuta 2014 antamassaan mietinnössä (HaVM 13/2014 vp), että rahankeräys-

ten toimintaympäristö on voimakkaassa muutoksessa muun muassa internetissä toteutettavien, usein joukkorahoitus pohjaisten, varainhankintamuotojen lisääntyessä ja yleistyessä. Hallintovaliokunta edellytti, että rahankeräystä koskevassa selvitystyössä ja lain uudistamisen yhteydessä rahankeräyslakia tarkastellaan myös joukkorahoituksen kehittämis- ja sääntelytarpeiden näkökulmasta.

Sisäministeriö asetti 28 päivänä elokuuta 2014 lainsäädäntöhankkeen (SM025:00/2014), jonka tehtävänä oli valmistella ehdotus rahankeräyslain uudistamisesta. Ehdotus tuli laatia hallituksen esityksen muotoon. Hankkeen johdosta sisäministeriön 19 päivänä helmikuuta 2014 asettama hanke rahankeräyslain muutostarpeiden jatkoselvityksestä lakkautettiin. Hallituksen esitys on valmisteltu tässä lainsäädäntöhankkeessa. Hanketta on tukenut työryhmä, jossa on ollut edustettuina jäsenet sisäministeriöstä, oikeusministeriöstä, valtiovarainministeriöstä, Itä-Suomen aluehallintovirastosta sekä Poliisihallituksesta.

4.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Luonnos hallituksen esitykseksi lähetettiin laajalle lausuntokierrokselle ja julkaistiin sisäministeriön verkkosivuilla xx päivänä xx kuuta 2014. Luonnoksesta saatiin lausunnot yhteensä xx lausunnonantajalta. Annetuista lausunnoista on laadittu yhteenvedo, joka on julkaistu sisäministeriön verkkosivuilla.

5 Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Esitystä valmisteltaessa on otettu huomioon valtiovarainministeriössä samanaikaisesti valmisteltava joukkorahoitusta koskeva sääntely, jonka tarkoituksena on yhtäältä selvittää suhdetta rahankeräyslakiin ja toisaalta ottaa huomioon Euroopan unionissa ja sen jäsenvaltioissa tapahtuva kehitys joukkorahoituksen sääntelemiseksi.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

1.1 Rahankeräyslaki

1 §. Lain tarkoitus. Ehdotetun lain tarkoituksena olisi edistää rahankeräysten luotettavuutta sekä yleistä lahjoitusvalmiutta. Laissa ehdotetaan säädettäväksi eräistä keskeisistä rahankeräysten luotettavuutta ja lahjoitusvalmiutta edistävästä periaatteista. Näitä olisivat rahankeräysten hallinnointia varten perustettava julkinen rekisteri, josta keräykseen osallistuva voisi tarkistaa rahankeräystä koskevat tiedot. Valvonnallisena toimenpiteenä maistraatti voisi kieltää rahankeräyksen toimeenpanon, jos tilitysvelvollisuutta ei olisi noudatettu. Laissa ehdotetulla itsesääntelyllä voidaan puolestaan ohjata hyvien menettelytapojen kehittymistä ja vähentää todennäköisyyttä lain rikkomisesta tahallaan tai huolimattomuudesta.

2 §. Lain soveltamisala. Pykälän 1 momentissa määriteltäisiin lain soveltamisala. Laissa säädettäisiin rahankeräysten toimeenpanosta, rahankeräyksiä koskevasta rekisteröinti- ja tilitysvelvollisuudesta sekä itsesääntelystä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että lakia sovellettaisiin silloin kun rahaa kerätään vastikkeetta yleisöön vetoamalla. Vastikkeettomuudella tarkoitetaan sitä, että rahaa lahjoittavalle henkilölle ei anneta mitään hänen antamansa rahan vastikkeeksi. Soveltamisalan määritelmä rajaa rahankeräyslain soveltamisalasta siten pois esimerkiksi kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan kaltaisen vastikkeellisen toiminnan. Rahankeräyslaki koskisi yksinomaan vastikkeettoman rahan keräämistä eikä rahankeräyksiä tulisi voimassa olevan lain tavoin edelleenkin toteuttaa tavalla, jolla olisi jonkinlaista kaupankäynnin luonnetta. Näin ollen myös joukkorahoitus vastikkeellisena toimintana rajautuisi rahankeräyslain soveltamisalan ulkopuolelle. Voimassa olevan lain tavoin vastikkeettomuuden vaatimus ei koskisi keräykseen osallistumisesta lahjoittajalle kiitokseksi annettavaa kerääjää symbolisoiva merkkiä, tarraa tai muuta keräyksen tai sen toimeenpanijan tun-

nusta, jonka taloudellinen arvo on vähäinen. Tästä ei kuitenkaan otettaisi erillistä säännöstä rahankeräyslakiin.

Yleisöllä tarkoitettaisiin ennalta rajoittamatonta ja määrittelemätöntä joukkoa henkilöitä ja yleisöön vetoamisella suullisesti, kirjallisesti tai muulla tavoin ilmaistua pyyntöä tai kehotusta antaa rahaa keräykseen. Yleisöön kuuluvat henkilöt voivat olla sekä luonnollisia henkilöitä että oikeushenkilöitä. Yleisöön voidaan vedota esimerkiksi lehti-ilmoituksessa, yleisölle lähetettävissä kirjeissä, lipas- tai listakeräyksen muodossa taikka internetissä rahankeräyksen toimeenpanijan kotisivuilla tai sosiaalisen median palveluissa julkaistavan kirjoituksen avulla. Ehdotetussa laissa ei määriteltäisi sallittuja keräystapoja eli ehdotettu laki olisi tältä osin menetelmäneutraali. Keräystavat sisältyvät rahankeräysilmoituksessa annettaviin tietoihin, jotka rahankeräyksen toimeenpanijan olisi annettava rahankeräysilmoituksessa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin voimassa olevaa lakia vastaavasti niistä toiminnoista, joihin laki ei tulisi sovellettavaksi. Rahankeräyslain soveltamisalaan eivät kuuluisi naapuriapu, tavarakeräykset, testamenttilahjoitusten pyytäminen, hyväntekeväisyshuutokaupat, tukikonsertit ja tukitilaisuudet, yksityishenkilöiden merkkipäiväkutsujen ja -haastattelujen sekä kuolinilmoitusten ja muistokirjoitusten yhteydessä esitetyt muistamispyynnöt. Ehdotettu säännös vastaisi näiltä osin sisällöltään voimassa olevan rahankeräyslain 2 §:n 2 momentin 1-6 kohtia. Ehdotetun lain kannalta tarkasteltuna nämä toiminnot saisi järjestää vapaasti ilman rahankeräyksiä koskevaa ilmoitus- ja tilitysvelvollisuutta. Näiden toimintojen osalta voidaan tässä yhteydessä viitata voimassa olevan lain perusteluihin ja tulkintakäytäntöön.

Voimassa olevan lain 2 §:n 2 momentin 6 kohdan mukaan rahankeräyslakia ei sovelleta uskonnonvapauslaissa (453/2003) tarkoitettun uskonnollisen yhdyskunnan julkisen uskonnonharjoituksen yhteydessä siihen osallistuvien keskuudessa suoritettava kolehdin kerä-

ykseen. Tämä sama lähtökohta säilytettäisiin ehdotetussakin rahankeräyslaissa siten laajennettuna, että soveltamisalan rajausta koskisi myös muiden rekisteröityjen yhteisöjen omissa julkisissa tilaisuuksissa kerättyä kolehtia ja siihen rinnastuvia rahalahjoituksia.

Uskonnonvapauslaissa uskonnollisella yhdyskunnalla tarkoitetaan evankelisluterilaista kirkkoa, ortodoksista kirkkoa ja uskonnonvapauslain mukaisesti rekisteröityä uskonnollista yhdyskuntaa. Rahankeräyslakia säädettäessä esillä oli myös vaihtoehto, joka olisi laajentanut voimassa olevaa poikkeussäännöstä muidenkin kuin uskonnonvapauslain nojalla rekisteröityjen uskonnollisten yhteisöjen keräämään kolehtiin. Lakia valmisteltaessa kuitenkin katsottiin, että mahdollisten tulkintaongelmien vähentämiseksi silloisen käytännön jatkaminen, eli rahankeräyslain soveltamisrajoituksen ulottaminen vain uskonnonvapauslaissa tarkoitettuihin uskonnollisiin yhdyskuntiin, oli edelleen perusteltua.

Kolehdin rajaaminen rahankeräysten ulkopuolelle ainoastaan uskonnonvapauslaissa tarkoitettujen uskonnollisten yhdyskuntien julkisiin uskonnonharjoituksiin on käytännössä johtanut hankaliin soveltamistilanteisiin niiden uskonnollisten yhteisöjen osalta, jotka eivät ole erikseen rekisteröityneet uskonnolliseksi yhdyskunnaksi. Uskonnollisten yhteisöjen tunnusomaiseen toimintaan kuuluu yleisesti kolehdin tai sitä vastaavan rahalahjoituksen kerääminen harjoittamansa julkisen uskonnonharjoituksen yhteydessä ilman, että toiminta mielletäisiin yleisesti voimassa olevan lain mukaiseksi luvanvaraiseksi rahankeräykseksi.

Yhdenvertaisuuden ja hankalien tulkintaongelmien välttämiseksi lain soveltamisalan rajausta laajennettaisiin koskemaan rekisteröityjen uskonnollisten yhdyskuntien lisäksi myös muita rekisteröityjä yhteisöjä. Rekisteröityjen yhteisöjen olisi mahdollista kerätä rahaa yhteisön omissa julkisissa tilaisuuksissa ilman näitä keräyksiä koskevaa ilmoitus- ja tilitysvelvollisuutta. Rahan keräämiseen muilla tavoin, esimerkiksi kadulla tai ovelta ovelle -keräyksinä tai muilla tavoin, sovellettaisiin sitä vastoin rahankeräyksiä koskevia säännöksiä. Rekisteröidyillä yhteisöillä olisi

ehdotetun lain mukaisesti oikeus toimeenpanna myös varsinaisia rahankeräyksiä, joihin sovellettaisiin normaalisti rahankeräyksiä koskevia säännöksiä. Yleisöön vetoavaa rahankeräystä ei myöskään ole keräys, jossa kerätään rahaa suljettuun kokoukseen osallistujien keskuudessa kokouksen aikana.

Momentin 7 kohdassa säädettäisiin, että lakia ei sovellettaisi myöskään joukkorahoitukseen siten kuin siitä erikseen säädetään. Valtiovarainministeriössä on valmisteltavana joukkorahoitusta koskeva sääntely, jonka tarkoituksena on yhtäältä selvittää suhdetta rahankeräyslakiin ja toisaalta ottaa huomioon Euroopan unionissa ja sen jäsenvaltioissa tapahtuva kehitys joukkorahoituksen sääntelemiseksi.

3 §. Keräystarkoitus. Pykälässä säädettäisiin kielletyistä rahankeräystarkoituksista. Voimassa olevan lain 6 §:n 1 momentin mukaan rahankeräys on mahdollista toimeenpanna varojen hankkimiseksi yksinomaan yleishyödylliseen toimintaan. Ehdotetussa laissa jätettäisiin avoimeksi mihin tarkoitukseen rahankeräyksiä voitaisiin toimeenpanna. Pykälässä säädettäisiin ainoastaan siitä, että rahankeräystä ei saisi toimeenpanna yleistä järjestystä tai turvallisuutta vaarantavan, lainvastaisen tai hyvän tavan vastaisen toiminnan rahoittamiseksi. Ehdotettu laki ei siten enää rajoittaisi rahankeräyksillä hankittujen varojen käyttämistä pelkästään yleishyödyllisiin tarkoituksiin vaan keräysvaroja olisi vastaisuudessa mahdollista käyttää myös esimerkiksi yksityisen edun tai liiketoiminnan edistämiseen.

Rahankeräyksen toimeenpanoa pidettäisiin hyvän tavan vastaisena, jos se olisi selvästi ristiriidassa yleisesti hyväksytyjen yhteiskunnallisten arvojen kanssa. Hyvän tavan vastaisena rahankeräyksenä voitaisiin pitää esimerkiksi keräystä, jonka tarkoitus loukkaa ihmisarvoa tai uskonnollista vakaumusta tai keräystä, jonka tarkoitus on syrjivä. Rahankeräyksiä ei voisi toimeenpanna myöskään esimerkiksi kansanryhmää vastaan kiihottamista tukevan toiminnan rahoittamiseen. Hyvän tavan vastainen rahankeräystarkoitus olisi myös esimerkiksi rahankeräys epäsiiveellisen toiminnan tukemiseksi. Yhdistyslaissa (503/1989) kielletään yhdistys, joka on kat-

sottava jäseniltä vaadittavan kuuliaisuuden ja joukkomuodostelmiin tai ryhmiin jakautumisen perusteella taikka aseellisen varustautumisen vuoksi kokonaan tai osittain sotilaalliseen tapaan järjestetyksi. Rahankeräyksiä ei voisi toimeenpanna myöskään tällaisen yhdistyslaisissa kielletyksi katsottavan toiminnan tukemiseen.

4 §. Rahankeräyksen kielletyt toimeenpanotavat. Voimassa olevan lain mukaisesti pykälässä säädettäisiin eräistä rahankeräysten kielletyistä toimeenpanotavoista. Ehdotettu säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevan lain 9 §:n 1—4 kohtia.

Ehdotettu rahankeräyslaki koskisi vastikkeettomia rahankeräyksiä. Muuta varainhankintaa koskevan sääntelyn erilaisten tavoitteiden, verokohtelun ja valvovien viranomaisten toimivallan ja tehtävien vuoksi olisi edelleen perusteltua pyrkiä säännöksen avulla selkiyttämään vastikkeettomien rahankeräysten, arpajaisten, kaupankäynnin sekä yhdistysten jäsenhankinnan välistä eroavuutta. Eri varainhankintamuotojen tulisi olla selvästi toisistaan erotettavissa ja henkilön tulisi voida erottaa, mihin ja millaiseen toimintaan häntä pyydetään osallistumaan. Esimerkiksi yhdistysten jäsenhankinnassa ja siihen liittyvässä jäsenmaksujen keräämisessä on noudatettava yhdistyslain säännöksiä yhdistyksen jäsenistöstä, jäsenluettelon ylläpitämisestä ja yhdistyksen jäsenen velvollisuudesta suorittaa yhdistykselle sen sääntöjen mukaista jäsenmaksua. Kannatusjäsenien hankinta ei myöskään kuuluisi rahankeräyslain soveltamisalaan, mikäli kannatusjäsenyyden ehdoista, oikeuksista sekä velvollisuuksista määrätään asianmukaisesti yhdistyksen säännöissä ja kannatusjäsenistä pidetään asianmukaista luetteloa. Arpajaislaissa (1047/2001) säädetään puolestaan arpajaisten toimeenpanosta sekä toimeenpanon valvonnasta, arpajaisten tuottojen tilittämisestä ja käyttötarkoituksista sekä tuottojen käytön valvonnasta. Rahankeräyksen toimeenpanevalla yhteisöllä ja säätiöllä voi olla lupa myös esimerkiksi tavara-arpajaisten toimeenpanoon. Tämä on kuitenkin erilliseen arpajaislupa perustuvaa toimintaa.

Pyramidipelin käsite on otettu ensimmäisen kerran käyttöön voimassa olevaan rahanke-

räyslakiin, jonka 4 §:n 1 momentin 5 kohta sisältää pyramidipelin määritelmän. Pykälän 2 ja 3 momenteissa määriteltäisiin ketjukirje ja ketjukirjeeseen luonteeltaan rinnastuva pyramidipeli. Määritelmät olisivat samansisältöisiä voimassa olevan lain 4 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohtiin sisältyvien ketjukirjeen ja pyramidipelin määritelmien kanssa. Näiden määritelmien osalta viitataan voimassa olevan lain perusteluihin.

Rahankeräys ketjukirjeiden avulla on ollut nimenomaisesti kiellettyä ja rangaistavaa jo vuodesta 1939 alkaen. Tuolloin rahankeräys ketjukirjeen muodossa säädettiin ensimmäisen kerran rangaistavaksi laissa eräänlaisten rahankeräysten kieltämisestä (65/1939). Rangaistusuhka koski paitsi rahankeräystä ketjukirjeen muodossa myös muiden sellaisten tontien muodossa, jossa kerättyjen varojen antajille tai joillekuille heistä luvattiin osa näistä varoista tai muu taloudellinen etu. Ehdotetussa lainkohdassa on otettu huomioon korkeimman oikeuden ennakkoratkaisu KKO 2014:7, joka linjaisi pyramidipelien rangaistavuutta rahankeräysrikoksena.

5 §. Rahankeräyksen toimeenpano-oikeus. Pykälässä säädettäisiin, että rahankeräyksen saisi toimeenpanna Suomessa rekisteröity yhteisö tai säätiö taikka julkisyhteisö. Rekisteröidyllä yhteisöllä tarkoitettaisiin ennen kaikkea yhdistys-, säätiö- ja kaupparekisteriin rekisteröityä yhdistystä, osakeyhtiötä, osuuskuntaa, avointa yhtiötä, kommandiittiyhtiö ja säätiötä sekä puolurekisteriin merkittyä puoluetta. Myös julkisoikeudelliset yhteisöt kuten kunta, valtio tai evankelisluterilainen tai ortodoksinen kirkko voisivat toimeenpanna rahankeräyksiä. Julkisyhteisöjä lukuun ottamatta rekisteröityminen olisi edellytys rahankeräysten toimeenpano-oikeudelle, josta säädetyt poikkeukset sisältyisivät pykälän 2 ja 3 kohtiin. Suomessa toimiva rekisteröimätön yhteisö voisi toimeenpanna rahankeräyksiä edellyttäen että varoja hankitaan taloudellisissa vaikeuksissa olevan yksittäisen henkilön tai perheen auttamiseksi. Edelleen Suomessa toimivalla rekisteröimättömällä yhteisöllä olisi oikeus toimeenpanna rahankeräyksiä, jos rekisteröimättömyys johtuu siitä, että yhteisön asemasta on säädetty Suomen lainsäädännössä.

Pykälässä edellyttäisiin voimassa olevan lain tavoin, että rekisteröimättömän yhteisön tulee toimia Suomessa. Ilman tätä edellytystä viranomaisilla ei olisi mahdollisuutta valvoa yhteisön toimintaa ja sen toimeenpanemien rahankeräysten lainmukaisuutta. Mikäli yhteisön toiminta on sijoittunut ulkomaille ja vain rahankeräys toimeenpantaisiin Suomessa, olisi viranomaisten mahdotonta valvoa tehokkaasti rahankeräyksen toimeenpanevaa tahoa.

6 §. Rahankeräysilmoitus. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että rahankeräyksen toimeenpanijan olisi tehtävä keräyksestä ennen sen aloittamista ilmoitus maistraatille. Rahankeräysilmoituksen voisi jättää kaikkiin maistraatin toimipisteisiin ja julkisen hallinnon yhteisiin asiakaspalvelupisteisiin. Rahankeräyksen toimeenpano voitaisiin pykälän 2 momentin mukaisesti aloittaa sen jälkeen kun maistraatti on merkinnyt rahankeräysilmoituksen rahankeräysrekisteriin. Maistraatin tulisi pykälän 2 momentin mukaan ilmoittaa rahankeräysilmoituksen tekijälle ilmoituksen merkitsemisestä rahankeräysrekisteriin. Rahankeräyslakiin ei sisällytettäisi erillisiä ilmoitusmenettelyä koskevia säännöksiä vaan asiassa sovellettaisiin soveltuvin osin hallintolakia (434/2003).

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi niistä rahankeräyksistä, joita ei koskisi rahankeräysten ilmoitusvaatimus. Voimassa olevan lain mukaan kyseiset keräykset on mahdollista järjestää ilman rahankeräyslupaa. Päiväkotien ryhmät, koululuokat ja niihin verrattavat harrastus- ja opintoryhmät saisivat toimeenpanna ilmoitusta tekemättä rahankeräyksiä, joiden tuotoilla olisi mahdollista rahoittaa harrastustoimintaa ja koulutyötä tukevaa toimintaa. Tulkinnanvaraisuuksien välttämiseksi pykälässä mainittaisiin voimassa olevasta laista poiketen myös esikoulu-ryhmä tahona, joka voisi myös toimeenpanna rahankeräyksiä pykälässä säädetyin tavoin. Sallitun keräyksen rajoittamista edellä mainittujen tahojen tilaisuuksiin on voimassa olevassa laissa perusteltu sillä, että osa rahankeräysten toimeenpanijoista on alaikäisiä, eikä esimerkiksi ovelta ovelle keräyksiä ole katsottu kerääjien turvallisuuden kannalta tarkoituksenmukaiseksi. Tätä voidaan edel-

leen pitää rajoituksen perusteltuna lähtökohdana. Näihin pienimuotoisiin rahankeräyksiin ei liittyisi velvoitetta myöskään rahankeräys-tilitysten tekemiseen. Päiväkotien lapset, koululuokkien oppilaat ja joskus myös opinto- tai harrasteryhmän jäsenet ovat alaikäisiä. Vajaavaltaisina he eivät voi itse vastata taloudellisista sitoumuksista. Tämän vuoksi rahankeräyksen toimeenpanosta tulisi vastata täysivaltaisen henkilön, joka tulisi myös nimetä ennen rahankeräyksen aloittamista. Täysivaltainen henkilö olisi myös vastuussa rahankeräyksen toimeenpanosta.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että myös kokoontumislaissa (530/1999) tarkoitettun yleisen kokouksen järjestäjä voisi toimeenpanna rahankeräyksen ilman rahankeräysilmoitusta kokoukseen osallistuvien keskuudessa. Lisäksi edellyttäisiin, että kokous järjestetään sisätiloissa. Keräykseen ei liittyisi myöskään tilitysvelvollisuutta.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin, että rahankeräysilmoitusta ei tarvitsisi tehdä myöskään yleisissä vaaleissa ehdokkaana olevan tukemiseksi yksinomaan toimivan yhdistyksen tai puolueyhdistyksen toimeenpanemasta rahankeräyksestä. Voimassa olevan lain mukaan keräys voidaan toimeenpanna ilman rahankeräyslupaa. Puolueyhdistyksenä pidetään puoluelain (10/1969) 8 §:n mukaisesti puolueeseen tai sen jäsenyhdistykseen niiden sääntöjen mukaan kuuluvaa yhdistystä. Rahankeräys on mahdollista järjestää ilman rahankeräysilmoitusta ainoastaan kampanja-aikana. Kampanja-ajaksi luetaan ajanjakso, joka alkaa kuusi kuukautta ennen vaalipäivää ja päättyy kaksi viikkoa vaalipäivän jälkeen. Rahankeräyksellä saadut varat tulee käyttää vaalikampanjan kulujen kattamiseen. Yleisillä vaaleilla tarkoitetaan eduskuntavaaleja, presidentinvaaleja, kunnallisvaaleja ja europarlamenttivaaleja. Vaikka 4 momentissa tarkoitettu keräys voitaisiin toimeenpanna ilman rahankeräysilmoitusta, koskisi keräystä voimassa olevan lain tavoin kuitenkin lain 11 §:ssä säädettäväksi ehdotettu tilitysvelvollisuus. Tilitys toimitettaisiin maistraatille kuuden kuukauden kuluessa kampanja-ajan päättymisestä.

7 §. Rahankeräysilmoituksessa annettavat tiedot. Pykälässä säädettäisiin rahanke-

räysilmoitukseen sisällytettävistä tiedoista. Pykälässä mainitut tiedot tulisi aina käydä ilmi rahankeräysilmoituksesta. Rahankeräysilmoituksesta olisi ilmentävä rahankeräyksen toimeenpanija ja tämän yhteystiedot, rahankeräyksen tarkoitus ja rahankeräysvarojen käyttötarkoitus, rahankeräyksen arvioidut keräyskulut, rahankeräyksen keräystavat, rahankeräyksessä käytettävät pankkitilit, rahankeräyksen toimeenpano-aika tai tieto siitä, että kyse on toistaiseksi voimassa olevasta keräyksestä sekä rahankeräysvarojen mahdollinen toissijainen käyttötarkoitus. Tiedot olisi annettava riittävän tarkasti rahankeräysilmoituksen merkitsemiseksi rahankeräysrekisteriin.

Arvio keräyskuluista tulisi tehdä mahdollisimman tarkasti ja niiden tulisi mahdollisuuksien mukaan perustua esimerkiksi tehtyihin tarjouksiin tai selvityksiin aiemmin toimeenpannuista keräyksistä. Arviot eivät siis saisi olla puhtaita arvauksia kuluista.

Rahankeräysilmoituksessa tulisi yksilöidä kaikki ne keräystavat, joilla rahankeräys on tarkoitettu toimeenpanna. Keräystavoilla tarkoitetaan niitä tapoja, joilla yleisöön vedotaan rahalahjoitusten saamiseksi. Eri keräystavat voivat olla samaan tai eri aikaan käytössä keräyksen toimeenpanoajanjakson aikana. Keräystapoina voivat olla esimerkiksi lehdessä, tai internetissä tai sosiaalisen median palveluissa julkaistavat ilmoitukset, yleisölle lähetettävät kirjeet taikka lipas- tai listakeräykset.

Rahankeräyksessä käytettävästä pankkitilitiedosta tulisi ilmetä tilinumero ja pankin nimi. Voimassa olevasta laista poiketen ehdotetussa laissa ei esitetä säädettäväksi erillisen rahankeräystilin käyttövelvollisuudesta. Samaa pankkitiliä voidaan käyttää useamman toimeenpantavan rahankeräyksen keräystilinä. Yksittäiseen rahankeräykseen voidaan käyttää myös useampia pankkitilejä, jos keräyksessä halutaan esimerkiksi tarjota maksuvaihtoehto eri pankkien väliltä.

Rahankeräyksen toimeenpano-aika tulisi ilmoittaa yksiselitteisesti esimerkiksi päivämäärinä.

Ehdotuksen 8 kohta liittyisi jäljempänä 17 §:ssä säädettäväksi ehdotettavaan itsesääntelyyn. Kohdan mukaisen tiedon antamiseen

sisältyisi 23 §:n 3 momentissa säädettäväksi ehdotettu siirtymäsäännös.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia tietoja ilmoituksen sisällöstä. Tästä säädettäisiin lain 21 §:ssä. Väärän tai totuudenvastaisen olennaisen tiedon antaminen ilmoituksessa ehdotetaan säädettäväksi rikoslaisa rahankeräysrikoksena rangaistavaksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin maistraatin velvollisuudesta merkitä rahankeräysilmoitus rahankeräysrekisteriin, jos rahankeräysilmoitus täyttää sille 1 momentissa säädetyt edellytykset. Lain 6 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi, että rahankeräyksen toimeenpanijan on tehtävä rahankeräyksestä ennen sen aloittamista rahankeräysilmoitus maistraatille ja että rahankeräyksen toimeenpano voidaan aloittaa sen jälkeen kun maistraatti on merkinnyt rahankeräysilmoituksen rahankeräysrekisteriin. Maistraatti toimisi asiassa rekisteriviranomaisena. Maistraatin tehtävä rajoittuisi siten sen tarkistamiseen, että rahankeräysilmoituksessa on annettu lain 7 §:ssä säädetyt tiedot mutta maistraatti ei selvittäisi niiden oikeellisuutta. Maistraatilla olisi mahdollisuus ilmoittaa poliisille epäilemättään lainvastaisesti toimeenpantavasta rahankeräyksestä. Jos maistraatti perustellusta syystä katsoo, että sille toimitetut asiakirjat ovat puutteelliset tai että niitä on täydennettävä lisätiedoin, maistraatin on kehoitettava ilmoituksen tekijää täydentämään ilmoitustaan kohtuullisessa ajassa hakemuksen jättämisestä.

8 §. Tiedonantovelvollisuus rahankeräystä toimeenpantaessa. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi rahankeräyksen toimeenpanijaan kohdistuvasta tietojenantovelvollisuudesta sekä kiellosta antaa rahankeräystä toimeenpantaessa totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja. Edelleen pykälässä säädettäisiin kiellosta käyttää rahankeräystä toimeenpantaessa aggressiivisia menettelyjä. Säännöksellä pyritään siihen, että päätös rahan lahjoittamisesta perustuu aina oikeisiin tietoihin ja että lahjoitustahtoon ei pyritä vaikuttamaan epäasianmukaista menettelyä käyttäen. Säännöksellä pyrittäisiin myös torjumaan epärehellistä menettelyä rahankeräystoiminnassa.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että rahankeräyksen toimeenpanijan olisi huolehdittava siitä, että lahjoitusta pyydettyessä annetaan tai asetetaan lahjoittajan saataville selkeästi ja ymmärrettävästi ainakin tieto rahankeräyksen toimeenpanijasta ja tämän yhteystiedoista, rahankeräyksen tarkoituksesta ja rahankeräysvarojen käyttötarkoituksesta, miten kerätyt varat käytetään ilmoitetun tarkoituksen toteuttamiseksi sekä arvioituista keräyskuluista.

Pykälän 2 momentin mukaan tietojen olisi vastattava rahankeräysilmoituksessa annettuja tietoja.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että rahankeräystä toimeenpantaessa ei saa antaa totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja eikä käyttää aggressiivisia menettelyjä. Kuluttajansuojalain (38/1978) 2 luvun 6 §:ssä säädetään kellosta antaa markkinoinnissa totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja ja saman lain 2 luvun 9 §:ssä on säädetty kielto käyttää aggressiivisia menettelyjä markkinoinnissa. Pykälän soveltamisessa voitaisiin soveltuvin osin ottaa huomioon kuluttajansuojalain kyseisiä säännöksiä koskeva soveltamiskäytäntö. Vaikka annettu tieto olisi sinänsä oikea, sen antaminen olisi kiellettyä, jos keräyksestä muodostuva kokonaiskuva on harhaanjohtava. Myös esimerkiksi mainoksessa käytetty otsikko tai kuva voi johtaa harhaan vaikka itse teksti sisältäisi oikean tiedon. Harhaanjohtavaa voi olla myös esimerkiksi epäolennaisten seikkojen korostaminen. Aggressiivisella menettelyllä tarkoitettaisiin puolestaan häirintää, pakottamista ja muuta sellaista painostamista, joka vaikuttaa siihen, että rahaa lahjoittava tekee myönteisen lahjoituspäätöksen, jota hän ei olisi ilman painostamista tehnyt. Totuuden tai harhaanjohtavien olennaisten tietojen antaminen ehdotetaan säädettäväksi rikoslaissa rahankeräysrikoksena rangaistavaksi.

9 §. *Rahankeräystä koskevien tietojen ilmoittaminen maistraatille.* Pykälässä säädettäisiin rahankeräyksen toimeenpanijan velvollisuudesta ilmoittaa maistraatille rahankeräyksen tuotto viimeistään neljä kuukautta tilikauden tai kalenterivuoden jälkeen. Kertaluonteisissa rahankeräyksissä keräyksen tuotto olisi ilmoitettava viimeistään neljä kuu-

kautta keräyksen päättymisen jälkeen. Edelleen rahankeräyksen toimeenpanijan olisi ilmoitettava rahankeräyksen toteutuneet keräyskulut suhteessa rahankeräysilmoituksessa ennakoituun arvioon sekä olennaiset muutokset arvioituissa keräyskuluissa tai muissa keräyksestä annetuissa tiedoissa. Maistraatti merkitsisi tiedot rahankeräysrekisteriin, josta tiedot olisivat julkisesti luettavissa.

10 §. *Rahankeräyksellä saatujen varojen käyttäminen, säilyttäminen ja käsittely.* Pykälässä asetettaisiin velvollisuus käyttää rahankeräyksellä saadut varat rahankeräysilmoituksessa annettuun käyttötarkoitukseen. Edellä 7 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi, että rahankeräysilmoituksessa tulisi aina antaa tieto rahankeräysvarojen käyttötarkoituksesta sekä rahankeräysvarojen mahdollisesta toissijaisesta käyttötarkoituksesta. Maistraatilla olisi mahdollisuus rahankeräyksen toimeenpanijan hakemuksesta muuttaa rahankeräysvarojen käyttötarkoitusta. Maistraatti voisi antaa rahankeräyksen toimeenpanijan kirjallisesta hakemuksesta antamallaan päätöksellä luvan varojen käyttötarkoituksen muuttamiseen, jos rahankeräyksellä kerätyt varoja ei voitaisi käyttää rahankeräysilmoituksessa määrättyyn tarkoitukseen, taikka se ei olisi olosuhteiden olennaisen muuttumisen vuoksi tai muusta rahankeräyksen toimeenpanijan esittämästä syystä enää tarkoituksenmukaista. Menettelyyn sovellettaisiin hallintolakia yleislakina.

Käyttötarkoituksen muuttamista koskevasa harkinnassa tulisi ottaa huomioon keräyksen alkuperäinen tarkoitus. Tämä tarkoittaa sitä, että varojen käyttötarkoitusta muutettaessa tulisi pyrkiä kunnioittamaan lahjoittajien alkuperäistä tahtoa. Keräysvarat tulisi siten mahdollisuuksien mukaan pyrkiä ohjaamaan samankaltaiseen tai alkuperäistä keräystarkoitusta lähellä olevaan keräyskohteeseen.

Edelleen pykälässä säädettäisiin voimassa olevassa laissa säädetyin tavoin, että saatuja varoja saataisiin käyttää keräyksen toimeenpanon kannalta välttämättömiin välittömiin kustannuksiin. Korkeat keräyskustannukset voivat lisätä epäluottamusta yksittäiseen keräykseen, mikä voi heijastua myös yleisemmin muiden keräysten tuottoihin. Rahankeräysten luotettavuuden kannalta on tarkoituk-

senmukaista, että keräyskulut eivät muodostu kohtuuttoman korkeiksi verrattuna siihen määrään, joka päättyy varsinaiseen keräystarkeitukseen. Keräyskulujen tulisi olla sopivassa suhteessa keräystuottoon nähden. Voimassa olevaan lakiin ei sisälly säännöstä keräyskulujen sallitusta määrästä tai osuudesta suhteessa keräystuottoon eikä lakiin edelleenkaan ehdoteta kirjattavaksi euromääräisiä tai prosenttimääräisiä rajoja keräyskulujen määrälle. Keräyskulujen määrä vaihtelee keräystavoittain ja esimerkiksi uuden keräystavan käyttöönotto saattaa aiheuttaa kertaluonteisia kuluja, jolloin keräyskulut ovat jatkossa alhaisemmat. Jos esimerkiksi rahankeräyksen toimeenpaneva yhteisö ei kykene järjestämään rahankeräystä oman jäsenistönsä voimin, se joutuu turvautumaan erilliseen rahankeräyksen käytännön toimeenpanijaan, mikä aiheuttaa kustannuksia. Keräyskulujen osuus voi osoittautua jälkikäteen suureksi myös keräyksen epäonnistuessa esimerkiksi useiden samanaikaisesti toimeenpantujen samankaltaisten keräysten tilanteessa. Lakiin kirjattava prosenttiraja saattaisi myös aiheuttaa keräyskulujen nousun rahankeräyslakiin kirjatun ylärajan tuntumaan.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi keräysvarojen säilyttämisestä ja käsittelystä. Ehdotuksen mukaan rahankeräyksen toimeenpanijan olisi järjestettävä keräysvarojen säilyttäminen ja käsittely luotettavalla tavalla. Keräysvarojen säilyttäminen ja käsittely olisi myös järjestettävä niin, että keräyksen toimeenpanijan varat pidetään selkeästi erillään rahankeräyksellä saaduista varoista. Säännöksen tarkoituksena olisi mahdollistaa rahankeräysvarojen luotettavaa seuranta ja kohdentuminen ilmoitettuun käyttötarkoitukseen. Ehdotetussa laissa ei kuitenkaan esitetäisi säädettäväksi erillisen rahankeräystilin käyttövelvollisuudesta.

11 §. Rahankeräystilitys. Pykälässä asetettaisiin voimassa olevan lain tavoin rahankeräyksen toimeenpanijalle velvollisuus tehdä keräyksestä rahankeräystilitys. Tilitysten tarkastamisen avulla suoritettu jälkikäteisvalvonta toimii keinona havaita väärinkäytöksiä ja vaikuttaa myös ennalta estävästi rahankeräysrikoksiin.

Rahankeräystilitys olisi toimitettava maistraatille, jonka olisi tarkastettava ja hyväksyttävä tilitys. Tilitys voidaan antaa sitä varten laaditulla lomakkeella. Tilitys tulee allekirjoittaa asianmukaisesti. Tämä tarkoittaa sitä, että tilityksen allekirjoittavat yhteisön tai säätiön nimenkirjoittamiseen oikeutetut henkilöt tai henkilö yhdistys-, säätiö- tai muun rekisteriotteen mukaisesti. Rekisteröimättömän yhteisön antaman tilityksen allekirjoittavat kaikki yhteisön puolesta toimivat henkilöt. Myös valtakirjan käyttäminen tilityksen allekirjoittamisessa on mahdollista. Tällöin asianmukaisesti allekirjoitettu valtakirja tulee toimittaa tilityksen liitteenä. Tilityksen hyväksyminen maistraatissa ei edellyttäisi erillisen hallintopäätöksen tekemistä asiassa, vaan maistraatti merkitsisi tilityslomakkeelle tarkastusmerkintänsä todettuaan sen olevan kunnossa. Tilitysvelvollisuus ei koskisi ehdotetun lain 6 §:n 3 ja 4 momenteissa tarkoitettuja keräyksiä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että rahankeräystilitys olisi toimitettava vuoden kuluessa rahankeräyksen toimeenpanon aloittamisesta ja tämän jälkeen jatkuvissa keräyksissä vuosittain. Voimassa olevan lain 21 §:n 1 momentin mukaan tilitys on toimitettava kuuden kuukauden kuluessa lupa-ajan päättymisestä luvan myöntäneelle viranomaiselle, jonka on tarkastettava ja hyväksyttävä tilitys. Vuoden mittaista määräaikaa voidaan pitää sopivan pituisena aikana. Tilitys 6 §:n 5 momentissa tarkoitettua vaalikampanjan kuluja kattamiseksi toimeenpantavasta rahankeräyksestä olisi toimitettava maistraatille kuuden kuukauden kuluessa momentissa tarkoitettua kampanja-ajan päättymisestä, vaikka keräys voitaisiin toimeenpanna ilman 7 §:ssä ehdotetuksi säädettyä rahankeräysilmoitusta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että maistraatti voisi määrätä luvan saajan tekemään uuden tilityksen, jos tehty tilitys on puutteellinen. Maistraatti voisi myös määrätä tehdyn tilityksen täydennettäväksi tai oikaistavaksi, jos siinä ilmenee kirjoitus- tai laskuvirheitä taikka muita näihin verrattavia vähäisiä puutteita tai virheellisyyksiä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin velvollisuudesta liittää tilitykseen tilintarkastajan lausunto, jos rahankeräyksen toimeenpanija

on sellainen oikeushenkilö, jolla on tilintarkastaja. Tilintarkastajan lausunnossa olisi todettava, onko rahankeräys toimeenpantu ja saadut varat käytetty rahankeräyslupan ehtojen mukaisesti. Tilintarkastusvelvollisuus ja siitä seuraava velvollisuus liittyy tilintarkastuslausunto tilitykseen riippuisi siis yleisistä tilintarkastusvelvollisuutta koskevista säännöksistä. Varsinkaan suppeiden rahankeräysten osalta pelkästään rahankeräysten valvontaan perustuvista syistä asetetut tilintarkastusvaatimukset eivät olisi kohtuullisia rahankeräyksiä toimeenpanevalla yhteisöllä.

Ehdotetun lain 12 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi maistraatin oikeudesta kieltää rahankeräyksen toimeenpano, jos rahankeräyksen toimeenpanija on laiminlyönyt tilitysvelvollisuuden.

Ehdotetun lain 21 §:ssä ehdotetaan annettavaksi valtuus säätää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin rahankeräysten tilitysten sisällöstä ja muodosta, tilitysten nähtävänä pitämisestä, tilitysten nähtävänä pitämiseen liittyvistä määräajoista sekä tilitysten säilyttämisestä

12 §. Rahankeräyksen toimeenpanon kieltäminen. Pykälässä säädettäisiin maistraatille toimivalta kieltää rahankeräyksen toimeenpanijaa keräämästä rahaa, jos rahankeräyksen toimeenpanija on laiminlyönyt lain 11 §:ssä säädetyt tilitysvelvollisuuden. Kielto olisi voimassa toistaiseksi ja koskisi kaikkia saman rahankerääjän toimeenpanemia rahankeräyksiä. Kiellon laajuus ulottumaan koskemaan kaikkia saman rahankerääjän toimeenpanemia keräyksiä olisi perusteltua, sillä muutoin kieltopäätös olisi helposti kierrettävissä toimeenpanemalla uusi rahankeräys. Maistraatti antaisi rahankeräyksen toimeenpanijalle luvan rahankeräyksen toimeenpanemiseen sen jälkeen, kun kieltopäätöksen peruste on poistunut. Kieltopäätöksen tehnyt maistraatti merkitsisi tiedon kieltopäätöksestä rahankeräysrekisteriin. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että maistraatin on kieltäessään rahankeräyksen toimeenpanijaa jatkamasta menettelyään varattavalle kohtuullinen määräaika menettelyn korjaamiseksi, jollei se vaaranna lain 1 §:ssä säädettyä lain tarkoituksen toteutumista.

Rahankeräyksen toimeenpanon kieltämisen menettelyyn sovellettaisiin hallintolakia yleislakina. Hallintolain 6 lukuun sisältyvät säännökset asian selvittämisestä ja asianosaisen kuulemisesta. Hallintolain 34 §:n mukaan asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiaa sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun. Hallintolain 34 §:n 2 momentissa on säädetty puolestaan niistä tilanteista, joissa asia voidaan ratkaista asianosaista kuulematta. Kieltopäätöksen tiedoksiantoon sovelletaan hallintolain 9 luvun säännöksiä.

Maistraatilla olisi myös ilman eri säännöstä aina mahdollisuus puuttua havaittuihin väärinkäytöksiin ja rikosepäilyihin tekemällä asiasta tutkintapyyntö poliisille.

13 §. Uhkasakko. Pykälässä annettaisiin valvonnan tehostamiseksi maistraatille toimivalta asettaa ehdotetun lain 12 §:ssä tarkoitettua kiellon tehosteeksi uhkasakko. Maistraatti voisi myös määrätä kiellon tehosteeksi asetettua uhkasakon maksettavaksi. Uhkasakkomenettelyyn sovellettaisiin pykälään sisältyvän viittaussäännöksen mukaisesti uhkasakkolakia (1113/1990).

Uhkasakkolain mukaan uhkasakko asetetaan euromäärältään kiinteänä tai siten, että sen suuruus määräytyy ajan kulumisen mukaan. Jos päävelvoite koskee yhteisöä tai säätiötä, uhkasakko kohdistetaan joko yhteisöön tai säätiöön taikka sen päätösvaltaa käyttävän toimielimen jäseniin tai toimitusjohtajaan tai vastaavassa asemassa olevaan muuhun henkilöön.

Uhkasakon suuruutta harkittaessa on otettava huomioon päävelvoitteen laatu ja laajuus, veloitettua maksukyky ja muut asiaan vaikuttavat seikat. Juokseva uhkasakko asetetaan määräämällä uhkasakolle kiinteä peruserä sekä lisäerä jokaista sellaista päätöksessä ilmoitettavaa ajanjaksoa varten, jonka kuluessa päävelvoitetta ei ole annettusta määräyksestä huolimatta asianmukaisesti noudatettu.

Uhkasakko tulee tuomita maksettavaksi, jos päävelvoitetta ei ole noudatettu eikä noudattamatta jättämiseen ole pätevää syytä. Uhkasakko voidaan poikkeuksellisesti tuomi-

ta asetettua pienempänä, jos päävelvoitetta on olennaiselta osalta noudatettu tai velvoitetun maksukyky on merkittävästi alentunut, taikka uhkasakon määrän alentamiseen on muu perusteltu syy.

Viranomaisen päätökseen, jolla uhkasakko on asetettu, sekä päätökseen, jolla uhkasakko on tuomittu maksettavaksi, haettaisiin muutosta siten kuin uhkasakkolain 24 §:ssä säädetään. Tästä ehdotetaan otettavaksi maininta ehdotetun lain muutoksenhakua koskevaan 18 §:ään.

14 §. Rahankeräysrekisteri. Pykälässä säädettäisiin julkisesta maistraatin ylläpitämästä rahankeräysrekisteristä. Rekisterin käyttötarkoituksena olisi rahankeräysten hallinnointi ja tilastointi. Rekisteriin tallennettuja tietoja käyttäisivät maistraatit. Rekisteriin tallennettaisiin rahankeräysilmoitukseen sisältyvät tiedot, lain 9 §:ssä tarkoitetut keräystä koskevat tiedot, rahankeräystilitys ja maistraatin rahankeräyksen toimeenpanoa koskeva kieltö. Julkinen rekisteri toimisi keskeisenä elementtinä luottamuksen, lahjoitusvalmiuden ja rahaa lahjoittavien oikeusturvan edistämiseksi. Julkisesta rekisteristä rahaa lahjoittavilla olisi mahdollista tarkistaa nopeasti ja helposti, onko keräys rekisteröity asianmukaisesti rahankeräysrekisteriin sekä keräystä koskevat tiedot. Rekisteristä olisi luettavissa myös tiedot rahankeräyksen toimeenpanijan aikaisemmista keräyksistä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että rahankeräysrekisterin yleisestä toimivuudesta ja rekisteritoimintojen yhtenäisyydestä vastaisi aluehallintovirasto.

15 §. Tietojensaantioikeus. Pykälässä säädetty tietojensaantioikeus koskisi maistraattia rahankeräysilmoituksia rekisteröivänä ja rahankeräystilityksiä tarkastavana viranomaisena. Pykälässä säädettäisiin, että maistraatilla olisi oikeus saada rahankeräysilmoitusten rekisteröimiseen ja rahankeräystilitysten tarkastamiseen välittömästi liittyviä tietoja rahankeräyksen toimeenpanijalta tai rahankeräyksen järjestämiseen käytettäviltä palveluntarjoajilta maksutta ja yrityssalaisuuden estämättä. Toiseksi maistraatilla olisi oikeus saada tietoja salassapitovelvollisuuden estämättä siltä talletuspankilta, jossa on rahankeräyksessä käytettävä pankkitili tai rahankerä-

ykseen toimeenpanijan muu pankkitili. Kolmanneksi tietoja voidaan pyytää viranomaiselta tai julkista tehtävää hoitamaan asetetulta yhteisöltä maksutta ja salassapitovelvollisuuden estämättä. Maistraatin tiedonsaantioikeuden edellytyksenä ei olisi, että rahankeräyksen toimeenpanijaa epäiltäisiin rikoksesta tai muusta väärinkäytöksestä, vaan maistraatilla olisi ilmoitusten rekisteröinnistä ja tilitysten tarkastamisesta vastaavana viranomaisena oikeus saada tiedot suoraan ehdotetun säännöksen nojalla.

Maistraatilla olisi oikeus saada tiedot, jotka liittyvät välittömästi rahankeräysilmoitusten rekisteröimiseen rahankeräystilitysten tarkastamiseen. Tämän säännöksen nojalla maistraatilla ei olisi oikeutta saada tietoja, jotka liittyvät rahankeräyksen toimeenpanijan muuhun toimintaan. Tietojensaantioikeus rajoittuisi rekisteröinnin ja rahankeräystilitysten tarkastamisen suorittamiseksi tarpeellisten tietojen saantiin.

Lisäksi pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että maistraatilla olisi oikeus saada 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetut tiedot myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai konekielissä muodossa. Asiasta nimenomaisesti säättäminen on tarpeen viranomaisesta toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 29 §:n 3 momentin johdosta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että maistraatilla olisi oikeus saada rahankeräysten toimeenpanon tilastoimiseksi tarvittavia tietoja rahankeräyksen toimeenpanijalta maksutta ja yhteisön jäsentä, tilintarkastajaa, toimitusjohtajaa, hallituksen jäsentä tai työntekijää velvoittavan yrityssalaisuuden estämättä.

16 §. Toimivaltainen viranomainen. Pykälässä säädettäisiin toimivaltaisesta viranomaisesta. Rahankeräyslaissa tarkoitettuna rekisteriviranomaisena toimisi maistraatti, joka ottaisi vastaan rahankeräysilmoitukset, vastaisi rahankeräystilitysten tarkastamisesta ja tarvittaessa voisi myös kieltää rahankeräyksen toimeenpanon. Maistraatti vastaisi myös rahankeräysten toimeenpanon tilastoinnista. Tilastointia tarvitaan rahankeräysten valvomiseksi sekä tietojen saamiseksi rahankeräystoiminnan kehittymisestä. Tilastoitavia seikkoja olisivat ainakin rahankeräysilmoi-

tukset, rahankeräysten toimeenpanoa koskevat kieltopäätökset sekä rahankeräysten brutto- ja nettotuottojen kehitys.

Tehtävien keskittäminen yhteen tai useampaan maistraattiin saattaa osoittautua maistraattien toiminnan tehostamisen tai tasapainoisen alueellisen kehityksen kannalta tarpeelliseksi. Tästä syystä ehdotetaan, että valtiovarainministeriö voisi asetuksella antaa tarkemmat säännökset siitä, mihin maistraattiin tai maistraatteihin rahankeräysasiat mahdollisesti keskitetään sekä mahdollisesta toimivallan jakautumisesta näiden maistraattien kesken.

Tarkoituksena on, että rahankeräysilmoitus voidaan toimittaa mille tahansa maistraatille, mihin tahansa maistraatin toimipisteeseen tai julkisen hallinnon yhteiseen asiakaspalvelupisteeseen. Jos ilmoitus toimitetaan muulle kuin toimivaltaiselle maistraatille, tulee se viipymättä siirtää oikeaan paikkaan. Ilmoittaja tulee myös informoida siirrosta. Rahankeräystilityksen osalta tilityksen tarkastaisi se maistraatti, joka on vastannut rahankeräysilmoituksen merkitsemisestä rahankeräysrekisteriin. Valtiovarainministeriön asetuksella voitaisiin kuitenkin määrätä tarkemmin maistraattien toimivallasta. Jos asetuksella myöhemmin määrättäisiin, että rahankeräystilitykset tarkastetaan muussa kuin rekisterimerkinnän tehneessä maistraatissa, noudatettaisiin mitä asetuksessa on säädetty.

17 §. Itsesääntely. Pykälässä säädettäisiin rahankeräysten toimeenpanijoita koskevasta itsesääntelystä. Sanaa "toimielin" käytettäisiin pykälässä yleisterminä, joka ei rajaisi organisoitumisen muotoa. Pykälässä tarkoitettu toimielin voisi esimerkiksi olla yhdistys tai se voitaisiin perustaa sopimuksella. Rahankeräyksen toimeenpanossa noudatettavien hyvien menettelytapojen ohjeistaminen aidon itsesääntelyn keinoin ei edellyttäisi yhdistyksen perustamista eikä siten rahankeräyksen toimeenpanijan pakkojäsenyyttä nimenomaisesti yhdistyksessä. Kuuluminen toimielimeen voisi tapahtua joko olemalla toimielimen jäsen, olemalla jäsenenä yhdistyksessä, joka on toimielimen jäsen, olemalla sopimussuhteessa jäsenen taikka muutoin sitoutumalla toimielimen toimintaan tai noudattamaan toimielimen antamia suosituksia. Ra-

hankeräyksen toimeenpanijalla olisi siten valinnan mahdollisuus eikä sen olisi välttämättä liityttävä minkään uuden tai nimenomaisen toimielimen jäseneksi eikä säännös myöskään edellyttäisi uusien toimielimien perustamista. Muunlainen sitoutuminen tai välillinen kuuluminen toimielimeen on aito vaihtoehto ja rahankeräyksen toimeenpanijan on mahdollisuus valintansa mukaan olla suoraan liittymättä toimielimeen. Tällaisen valinnan tehdessään rahankeräyksen toimeenpanija hyväksyy, että se ei voi suoraan vaikuttaa toimielimessä mahdollisesti tehtyihin ratkaisuihin.

Toimielimet voisivat olla rahankeräyksen toimeenpanijoiden katto- tai edunvalvontajärjestöjä tai ne voisivat toimia niiden yhteydessä. Toimielimiä voisi olla useita. Rahaa keräävien yleishyödyllisten yhteisöjen edunvalvontajärjestöjä ovat esimerkiksi Kepa ry, SOSTE Suomen sosiaali- ja terveys ry, Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry, Valtakunnallinen liikunta- ja urheiluorganisaatio Valo ry ja Vastuullinen lahjoittaminen Vala ry. Tärkeää on, että toimielin täyttää riippumattomuuden, pitkäjänteisyyden, organisoitumisen, osallistujien monipuolisuuden ja päätöksentekokyvyn, jotta se voisi uskottavasti ylläpitää ja kehittää rahankeräysten toimeenpanoa koskevaa suositusta.

Lain voimaantumisen jälkeen voitaisiin perustaa tarpeen mukaan uusia toimielimiä. Sellaistenkin rahankeräysten toimeenpanijoiden, jotka eivät kuulu pykälässä tarkoitettuun toimielimeen, tulisi noudattaa tällaisen, alan toimijoita laajasti edustavan toimielimen antamia suosituksia. On myös mahdollista, että rahankeräyksen toimeenpanijan toimintaa ohjaisi kahden tai useamman eri toimielimen suositukset.

Suosituksen noudattaminen ei lakimääräisten velvollisuuksien noudattamista lukuun ottamatta olisi viranomaisvalvonnan piirissä.

Ehdotuksella pyritään edistämään itsesääntelyä, joka mukautuu kotimaisten rahankeräysmarkkinoiden tarpeisiin ja kehitykseen, toimii luotettavasti ja on sopuoinnussa viranomaissääntelyn sekä valvonnan toimivuuden kanssa. Vastuullinen itsesääntely heijastaa erityisesti rahankeräysten luotettavuutta ja läpinäkyvyyttä. Pykälän 1 momentissa

mainittu avoimuuden ja läpinäkyvyyden edistäminen on toimialalle itselleen luontevasti soveltuva kehityskohde, josta ei ole näköpiirissä tarkempaa virallissääntelyä.

Säännöksessä käytettäisiin ilmaisua ”on antanut” sen vuoksi, että toimielimeen kulumisen tai suosituksen noudattamisesta ilmoittamiseen on varattu ehdotuksen 23 §:n 3 momentissa vuoden siirtymäaika lain voimaantulosta lukien, jonka kuluessa rahankeräyksen toimeenpanijan on ilmoitettava maistraatille rahankeräysilmoituksen yhteydessä, mihin toimielimeen rahankeräyksen toimeenpanija kuuluu tai minkä toimielimen antamia suosituksia se noudattaa.

Selvyyden vuoksi pykälän 2 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta antaa myös muita kuin avoimuutta tai läpinäkyvyyttä koskevia suosituksia koko lain soveltamisalalla.

18 §. Muutoksenhaku. Pykälässä säädettäisiin muutoksenhausta. Maistraatin ehdotetun lain nojalla antamaan päätökseen haettaisiin muutosta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Uhkasakon asettamista ja maksettavaksi tuomitsemista koskevaan päätökseen haettaisiin muutosta siten kuin uhkasakkolain 24 §:ssä säädetään. Ehdotetun lain 12 §:ssä tarkoitettua kiellopääöstä olisi noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää. Periaate, jonka mukaan päätös olisi pääsääntöisesti voimassa muutoksenhausta huolimatta, on tarpeen virheellisestä menettelystä aiheutuvien vahinkojen rajaamiseksi. Uhkasakkolain 10 §:n 1 momentin mukaan edellytyksenä uhkasakon tuomitsemiselle maksettavaksi on, että uhkasakon asettamista koskeva päätös on lainvoimainen. Tätä menettelyä noudatettaisiin myös rahankeräysasioissa.

19 §. Rahankeräysrikos ja lievä rahankeräysrikos. Pykälässä viitattaisiin voimassa olevan lain tavoin rikoslain rahankeräysrikosta ja lievää rahankeräysrikosta koskeviin säännöksiin. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rahankeräysrikosta koskevaa rangaistussäännöstä. Lievää rahankeräysrikosta koskevaan rangaistussäännökseen ei ehdoteta muutettavaksi. Rangaistus rahankeräysrikoksesta ja lievästä rahankeräysrikoksesta tuo-

mittaisiin rikoslain 17 luvun 16 c ja 16 d §:n mukaan. Voimassa olevan lain tavoin ehdotetun pykälän 2 momentissa viitattaisiin menettämisseuraamuksen osalta rikoslain menettämisseuraamuksia koskeviin 10 luvun säännöksiin. Rahankeräysrikoksissa ja lievissä rahankeräysrikoksissa saattaa tulla sovellettavaksi myös rikoslain 10 luvun 10 §:n 1 momentin 3 kohta, jonka mukaan menettämisseuraamus saadaan jättää tuomitsematta, jos menettämisseuraamuksen tuomitseminen olisi kohtuutonta ottaen huomioon rikoksen ja esineen tai omaisuuden laatu, vastaajan taloudellinen asema sekä muut olosuhteet.

20 §. Rahankeräysrikkomus. Pykälään ehdotetaan koottavaksi ne rahankeräyslain rikkomiseen liittyvät rangaistussäännökset, joita ei olisi perusteltua sisällyttää rikoslain 17 luvun 16 c §:n rahankeräysrikoksen tunnusmerkistöön. Ehdotetussa pykälässä tarkoitetuissa teoissa olisi kyse ennen kaikkea rahankeräykseen liittyvien hallinnollisten määräysten rikkomisesta. Tämän vuoksi niitä ei olisi perusteltua arvioida yhtä ankarasti kuin rahankeräysrikoksen tunnusmerkistön täyttäviä tekoja. Jälkimmäisen tunnusmerkistön täyttäisivät muun muassa teot, joissa rahankeräys toimeenpantaisiin lainvastaisessa tarkoituksessa tai joissa keräyksen yhteydessä annettaisiin totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoa. Siten esimerkiksi vääran tai totuudenvastaisen tiedon antaminen rahankeräysilmoituksessa olisi ankarammin sanktioitu kuin ilmoituksen jättäminen kokonaan tekemättä.

Ehdotetun pykälän 1 kohdassa olisi kriminalisoitu rahankeräyksen toimeenpaneminen ilman rahankeräysilmoituksen tekemistä. Ehdotetun 6 §:n mukaan rahankeräyksen toimeenpanijan olisi tehtävä keräyksestä ennen sen aloittamista ilmoitus maistraatille.

Ehdotetun pykälän 2 kohdassa olisi kyse ehdotetussa 8 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden noudattamatta jättämisestä. Ehdotetun 8 §:n 1 momentin mukaan rahankeräyksen toimeenpanijan olisi huolehdittava siitä, että lahjoitusta pyydetessä annetaan tai asetetaan lahjoittajan saataville selkeästi ja ymmärrettävästi momentissa tarkoitettut tiedot.

Ehdotetun 9 §:n mukaan rahankeräyksen toimeenpanijan olisi ilmoitettava toistaiseksi

voimassa olevan ja kertaluonteisen rahankeräyksen tuotto pykälässä säädetyssä ajassa. Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluisivat myös rahankeräyksen toteutuneet keräyskulut suhteessa rahankeräysilmoituksessa ennakoituihin arvioon sekä olennaiset muutokset arvioiduissa keräyskuluissa tai muissa keräyksestä annetuissa tiedoissa. Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvien tietojen ilmoittamisen laiminlyönti olisi säädetty rangaistavaksi rahankeräysrikkomuksena ehdotetun pykälän 3 kohdassa.

Pykälän 4 kohdassa olisi kriminalisoitu lain 11 §:ssä ehdotetun tilitysvollisuuden laiminlyönti. Ehdotetussa 12 §:n mukaan maistraatti voi kieltää rahankeräyksen toimeenpanijaa keräämästä rahaa, jos rahankeräyksen toimeenpanija on laiminlyönyt lain 9 §:ssä säädetyn tilitysvollisuuden. Ehdotetun 13 §:n mukaan maistraatti voi asettaa kiellon tehosteeksi uhkasakon ja tuomita sen maksettavaksi.

Seurauksena rahankeräysrikkomuksesta voisi olla sakkoa. Tämä olisi perusteltua ottaen huomioon, että kyse olisi nimenomaan hallinnollisina pidettävien velvollisuuksien vastaisesta menettelystä.

21 §. Tarkemmat säännökset. Pykälässä säädettäisiin asetuksenantovaltuudesta. Pykälän 1 kohdan mukaan valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarvittaessa tarkemmat säännökset rahankeräysilmoituksen sisällöstä, pykälän 2 kohdan mukaan rahankeräysten tilitysten sisällöstä ja muodosta, tilitysten nähtävänä pitämisestä, tilitysten nähtävänä pitämiseen liittyvistä määräajoista sekä tilitysten säilyttämisestä ja pykälän 3 kohdan mukaan rahankeräyksen toimeenpanijan velvollisuudesta toimittaa tietoja rahankeräysten toimeenpanosta tilastointia varten.

22 §. Voimaantulo. Tavoitteena on, että laki tulisi voimaan noin vuoden kuluttua lain hyväksymisestä ja vahvistamisesta. Esityksessä muun ohella ehdotetaan, että rahankeräysasiat siirtyisivät Poliisihallitukselta ja paikallisilta poliisilaitoksilta maistraatille ja että maistraatti ylläpitäisi rahankeräysrekisteriä ja tarkastaisi rahankeräystilityksen. Rahankeräysasioita käsittelevän uuden henkilöstön kouluttaminen, tarvittavien tietoteknisten toimenpiteiden toteuttaminen sekä lain

sisällöstä tiedottaminen intressitahoille sekä yleisölle edellyttää riittävän pitkää siirtymäaika.

Rahankeräyslailla kumottaisiin vuodelta 2006 oleva rahankeräyslaki siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen ehdotetun rahankeräyslain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

23 §. Siirtymäsäännökset. Pykälässä säädettäisiin, että ennen ehdotetun lain voimaantuloa annetun rahankeräysluvan nojalla toimeenpantavan rahankeräyksen toimeenpantoon sekä sillä kerättyjen varojen käyttöön ja tilittämiseen sovellettaisiin rahankeräysluvan antamisajankohtana voimassa olleita säännöksiä sekä rahankeräysluvassa asetettuja ehtoja.

Lupa-asiaan, joka on tullut vireille ennen ehdotetun lain voimaantuloa, mukaan lukien sellaista asiaa koskeva muutoksenhaku, sovellettaisiin lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Pykälän 3 momentin mukaan rahankeräyksen toimeenpanijan olisi ilmoitettava maistraatille vuoden kuluessa lain voimaantulosta, mihin 17 §:n 1 momentissa tarkoitettuun toimielimeen se kuuluu tai minkä toimielimen suosituksia se on sitoutunut noudattamaan. Ehdotettu siirtymäaika liittyy ehdotuksen 7 §:ään, jonka 8 kohdan mukaan rahankeräyksen toimeenpanijan olisi rahankeräysilmoituksen yhteydessä ilmoitettava kyseinen tieto. Ehdotettu siirtymäaika on tarpeen sen varmistamiseksi, että toimielimellä on riittävästi aikaa suosituksen antamiseen tai voimassa olevan suosituksen tarpeelliseen muuttamiseen. Vuoden pituinen siirtymäaika voidaan katsoa riittäväksi ottaen huomioon itsesääntelyn laatimiseksi käytössä olevat resurssit, huolellisen valmistelun vaatiman ajankäytön, käännöstyön ja painatuksen vaatiman ajan samoin kuin sen, että itsesääntelyn valmistelussa on käytäntönä järjestää kuulemisia. Toimielimen perustamissopimusta ja sääntöjä voi myös olla tarpeen muuttaa. Lisäksi nykyisen suosituksen sitovuuden ja suosituksen noudattamatta jättämisen seuraamusten lisääminen ehdotetulla tavalla noudata tai selitä -periaatteen mukaisesti vaatii suosituksen perusteellisen läpi-

käynnin, arvioimisen ja muokkauksen niin, että suositus voidaan ottaa ehdotetun periaatteen kohteeksi. Toimielimen suosituksen antamiselle ei kuitenkaan asetettaisi määräaikaakaan eikä suosituksen antamatta jättämiselle seuraamuksia.

1.2 Rikoslaki

16 c §. Rahankeräysrikos. Ehdotetussa pykälässä olisi otettu huomioon se, että rahankeräyksissä siirryttäisiin luvanvaraisuudesta ilmoituksenvaraisuuteen. Toisaalta rahankeräysrikoksina tulisivat arvioituiksi vain sellaiset tekemuodot, joiden kriminalisoimisella pyrittäisiin rahankeräykseen liittyvän epäasiallisen, harhaanjohtavan ja rikollisen toiminnan estämiseen. Siltä osin kuin kyse olisi pikemminkin rahankeräykseen liittyvien hallinnollisten velvollisuuksien rikkomisesta, tekoja arvioitaisiin ehdotetussa rahankeräyslaissa tarkoitettuina rahankeräysrikkomuksina.

Pykälän 1 kohdassa säädettäisiin rangaistavaksi rahankeräyksen toimeenpaneminen ehdotetun rahankeräyslain 3 §:n rahankeräyksen tarkoitusta koskevan säännöksen vastaisesti yleistä järjestystä tai turvallisuutta vaarantavan tai lainvastaisen toiminnan rahoittamiseksi. Mainitussa pykälässä ehdotetaan säädettäväksi kielletyistä keräystarkoituksista. Rahankeräystä ei saisi toimeenpanna yleistä järjestystä tai turvallisuutta vaarantavan, lainvastaisen tai hyvän tavan vastaisen toiminnan rahoittamiseksi. Ehdotetussa 1 kohdassa ei kuitenkaan ehdoteta hyvän tavan vastaisen keräyksen toimeenpanemisen kriminalisointia, sillä käsite ei sovellu kriminalisoinnin kohteeksi.

Pykälän 2 kohdassa säädettäisiin rangaistavaksi rahankeräyksen toimeenpaneminen vastoin rahankeräyslain 4 §:ssä säädettyä kieltoa. Mainitussa pykälässä säädetään rahankeräysten kielletyistä toimeenpanotavoista.

Pykälän 3 kohdassa olisi kriminalisoitu väärän tai totuudenvastaisen olennaisen tiedon antaminen rahankeräysilmoituksessa vastoin rahankeräyslain 7 §:ää. Mainitun pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi siitä, mitä tietoja rahankeräysilmoituksessa olisi annettava. Siten esimerkiksi rahanke-

räysvarojen käyttötarkoituksen ilmoittaminen totuudenvastaisesti tulisi arvioitavaksi rahankeräysrikoksena. Toisaalta taas esimerkiksi rahankeräyksen toimeenpanoajan ilmoittaminen erehdyksessä tai huolimattomuudesta väärin ei täyttäisi rahankeräysrikoksen tunnusmerkistöä, koska teko olisi rangaistava vain tahallisenä.

Pykälän 4 kohdassa olisi kysymys ehdotetun rahankeräyslain 8 §:n 1 momentissa tarkoitettuun ilmoitukseen liittyvästä väärästä tai totuudenvastaisesta olennaisesta tiedosta. Kyse olisi lahjoitusta pyydettyä annettavista tai lahjoittajan saataville asetettavista tiedoista. Pykälän 5 kohdassa puolestaan olisi kyse tilanteesta, jossa rahankeräyksen toimeenpanija antaisi vastoin rahankeräyslain 8 §:ää keräyksen kohderyhmälle merkityksellisiä totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja. Tällaisten tietojen antaminen ehdotetaan kiellettäväksi mainitun pykälän 3 momentissa. Mainitussa momentissa kielletään myös aggressiivisten menettelyjen käyttö rahankeräystä toimeenpantaessa. Ehdotetussa 5 kohdassa ei kuitenkaan ehdoteta tällaisen menettelyn kriminalisointia, sillä aggressiivinen menettely on arvostuksenvarainen käsite joka ei sovellu kriminalisoinnin kohteeksi. Tapauksesta riippuen kyseeseen voi sen sijaan tulla sovellettavaksi esimerkiksi rikoslain säännös kotirauhan tai viestintärauhan rikkomisesta.

Pykälän 6 kohdassa olisi kyseessä tilanne, jossa rahankeräyksen toimeenpanija antaisi rahankeräyslain 9 §:ssä tarkoitettua ilmoituksessa väärän tai totuudenvastaisen olennaisen tiedon. Mainitussa pykälässä säädetään velvollisuudesta ilmoittaa rahankeräystä koskevista tiedoista maistraatille. Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvat rahankeräyksen tuotto, rahankeräyksen toteutuneet keräyskulut sekä oleelliset muutokset arvioituisissa keräyskuluissa tai muissa keräyksestä annetuissa tiedoissa.

Varojen olennainen käyttäminen rahankeräyslain 10 §:n vastaisesti olisi kriminalisoitu ehdotetun pykälän 7 kohdan perusteella. Rahankeräyslain 10 §:n 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että rahankeräyksellä saadut varat on käytettävä rahankeräysilmoituksessa annettuun käyttötarkoitukseen. Pykälän

mukaan saatuja varoja saadaan käyttää myös keräyksen toimeenpanon kannalta välttämättömiin välittömiin kustannuksiin.

Seurauksena rahankeräysrikoksesta voisi edelleen olla sakkoa tai enintään kaksi vuotta vankeutta. Rahankeräysrikoksen rangaistusmaksimia ei siten ehdoteta muutettavaksi, vaikka rahankeräykset muuttuisivatkin luvanvaraisista ilmoituksenvaraisiksi. Toisaalta kuitenkin ehdotetaan, että tekoja, joita on pidettävä lähinnä hallinnollisten säännösten rikkomisena, arvioitaisiin jatkossa rahankeräyslaissa tarkoitettuina rahankeräysrikkomuksina, kun niitä tähän asti on arvioitu rahankeräysrikoksina. Siten näiden tekemuotojen rangaistusmaksimi tosiasiallisesti alenisi.

1.3 Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa

3 §. Hallintoasiain tietojärjestelmä. Voimassa olevan lain 3 §:n 3 momentin 8 kohdassa säädetään, että tietojärjestelmään saadaan lisäksi tallettaa poliisilain (872/2011) 1 luvun 1 §:n 2 momentissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi hankittuja muita tarpeellisia tietoja rahankeräyslaissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi tarpeelliset tiedot lupahakemuksista, luvista, lupien peruuttamisista, varoituksista ja tilityksistä sekä luvan hakijoista ja saajista, rahankeräyksen käytännön toimeenpanijoista ja näiden vastuuhenkilöistä sekä tarkastustoimenpiteistä (rahankeräysten valvontatiedot). Esityksessä rahankeräyslaiksi ehdotetaan, että Poliisihallitus ja poliisilaitokset eivät toimisi enää rahankeräysviranomaisina. Poliisi ei enää rekisteröisi rahankeräysten valvontaan liittyviä tietoja ja tämän vuoksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetusta laista poistettaisiin viittaukset rahankeräysten valvontatietoihin.

23 §. Tietojen poistaminen hallintoasiain tietojärjestelmästä. Voimassa olevan lain 23 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetään muun ohella, että tietojärjestelmästä poistetaan rahankeräysten valvontatiedoista päätöstä koskevat tiedot kymmenen vuoden kuluttua päätöksestä tai sen raukeamisesta taikka päätöksessä mainitun voimassaoloajan päättymisestä ja este-, huomautus- ja tarkastustiedot sekä muut talletetut tiedot kymmenen vuoden kuluttua tiedon merkitsemisestä. Henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetusta laista poistettaisiin viittaus rahankeräysten valvontatietoihin edellä 3 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa mainitusta syystä.

2 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Lakiehdotukset voidaan hallituksen käsityksen mukaan käsitellä perustuslain 72 §:n mukaisessa tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Esitys ei sisällä muutos ehdotuksia, jotka ovat perusoikeuksien kannalta merkittäviä. Esityksen 17 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi itsesääntelystä, jossa rahankeräyksen toimeenpanijan olisi suoraan tai välillisesti kuuluttava riippumattomaan, alan toimijoita laajasti edustavaan Suomessa perustettuun suosituksia antavaan toimielimeen. Koska toimielimellä ei olisi norminantovaltaa ja se ei hoitaisi julkista hallintotehtävää ja koska sen tehtävistä ja organisaatiosta säädettäisiin vain yleisluonteisesti, perustuslain 80 ja 124 §:ään liittyviä kysymyksiä ei nousisi.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Rahankeräyslaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on edistää rahankeräysten luotettavuutta sekä yleistä lahjoitusvalmiutta.

2 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään rahankeräysten toimeenpanosta, rahankeräyksiä koskevasta rekisteröinti- ja tilitysvelvollisuudesta sekä itsesääntelystä.

Tätä lakia sovelletaan, kun rahaa kerätään vastikkeetta yleisöön vetoamalla.

Tätä lakia ei sovelleta:

- 1) naapuriapuun;
- 2) tavarakeräyksiin;
- 3) vetoamiseen yleisöön omaisuuden saamiseksi testamentein;
- 4) hyväntekeväisyshuutokaappoihin, tukikonsertteihin ja tukitilaisuuksiin;
- 5) yksityishenkilöiden merkkipäiväkutsujen ja -haastattelujen sekä kuolinilmoitusten ja muistokirjoitusten yhteydessä esitettyihin muistamispyyntöihin;
- 6) uskonnonvapauslaissa (453/2003) tarkoitetun uskonnollisen yhdyskunnan julkisen uskonnonharjoituksen yhteydessä tai muun rekisteröidyn yhteisön julkiseen tilaisuuteen osallistuvien keskuudessa suoritettaviin koledin tai sitä vastaavan rahalahjoitusten keräyksiin;
- 7) joukkorahoitukseen siten kuin siitä erikseen säädetään.

3 §

Keräystarkoitus

Rahankeräystä ei saa toimeenpanna yleistä järjestystä tai turvallisuutta vaarantavan, lainvastaisen tai hyvän tavan vastaisen toiminnan rahoittamiseksi.

4 §

Rahankeräyksen kielletyt toimeenpanotavat

Kiellettyä on:

- 1) järjestää rahankeräyksen toimeenpanon yhteydessä arpajaiset tai muu toiminto, jossa osallistuvalla luvataan kokonaan tai osittain sattumaan perustuva voitto;
- 2) toimeenpanna rahankeräys ketjukirjeen avulla tai siihen verrattavalla tavalla;
- 3) järjestää rahankeräys pyramidipelin muodossa;
- 4) järjestää rahankeräys tavalla, jossa kaupankäynti tai yhdistyksen jäsenhankinta ja rahankeräys ovat ilmeisessä vaarassa sekoitua keskenään.

Ketjukirjeellä tarkoitetaan toimintaa, jossa toimintaan osallistuville luvataan taloudellinen etu sitä vastaan, että hän lähettää ketjukirjeen edelleen. Ketjukirjeeseen rinnastetaan myös sähköisessä tai muussa muodossa lähetetty viesti, jossa kehoitetaan lähettämään rahaa toimintaan aiemmin liittyneille.

Pyramidipelillä tarkoitetaan toimintaa, jossa mukaan liittyvän henkilön ansainta- tai voittomahdollisuudet osaksi tai kokonaan muodostuvat vastikkeetta niistä maksuista, joita toimintaan myöhemmin mukaan liitty-

vät maksavat osallistumismaksuina tai muina kerta- tai toistuvaissuorituksina.

5 §

Rahankeräyksen toimeenpano-oikeus

Rahankeräyksen saa toimeenpanna:

- 1) Suomessa rekisteröity yhteisö tai säätiö taikka julkisyhteisö;
- 2) Suomessa toimiva rekisteröimätön yhteisö varojen hankkimiseksi taloudellisissa vaikeuksissa olevan yksittäisen henkilön tai perheen auttamiseksi;
- 3) Suomessa toimiva rekisteröimätön yhteisö, jos rekisteröimättömyys johtuu siitä, että yhteisön asemasta on säädetty Suomen lainsäädännössä.

6 §

Rahankeräysilmoitus

Rahankeräyksen toimeenpanijan on tehtävä rahankeräyksestä ennen sen aloittamista ilmoitus maistraatille (*rahankeräysilmoitus*).

Rahankeräyksen toimeenpano voidaan aloittaa sen jälkeen kun maistraatti on merkinnyt rahankeräysilmoituksen rahankeräysrekisteriin. Maistraatin on ilmoitettava rahankeräysilmoituksen tekijälle ilmoituksen merkitsemisestä rahankeräysrekisteriin.

Rahankeräysilmoitusta ei tehdä päiväkotitai esikouluryhmän, koululuokan tai vakiintuneen opinto- tai harrasteryhmän suorittamaan rahankeräykseen, jos rahankeräyksen toimeenpanoon liittyvistä tehtävistä vastaa täysivaltainen henkilö. Rahaa saadaan kerätä päiväkotitai esikouluryhmän, koululuokan, opinto- tai harrasteryhmän, päiväkodin, koulun tai muiden tahojen järjestämissä tilaisuuksissa, jos kerätyt varat käytetään opiskelun tai harrastustoiminnan edistämiseen.

Rahankeräysilmoitusta ei tehdä kokoontumislaissa (530/1999) tarkoitetun yleisen kokouksen järjestäjän kokoukseen osallistuvien keskuudessa suorittamaan rahankeräykseen silloin, kun yleinen kokous järjestetään sisätiloissa.

Rahankeräysilmoitusta ei tehdä yleisissä vaaleissa ehdokkaana olevan tukemiseksi yk-

sinomaan toimivan yhdistyksen eikä puoluelain (10/1969) 8 §:n 1 momentissa tarkoitettua puolueyhdistyksen kampanja-aikana järjestämään rahankeräykseen vaalikampanjan kulujen kattamiseksi. Kampanja-ajaksi luetaan ajanjakso, joka alkaa kuusi kuukautta ennen vaalipäivää ja päättyy kaksi viikkoa vaalipäivän jälkeen.

7 §

Rahankeräysilmoituksessa annettavat tiedot

Rahankeräysilmoituksessa on annettava seuraavat tiedot:

- 1) rahankeräyksen toimeenpanija ja tämän yhteystiedot;
- 2) rahankeräyksen tarkoitus ja rahankeräysvarojen käyttötarkoitus;
- 3) rahankeräyksen arvioidut keräyskulut;
- 4) rahankeräyksen keräystavat;
- 5) rahankeräyksessä käytettävät pankkitilit;
- 6) rahankeräyksen toimeenpanoaika tai tieto siitä, että kyse on toistaiseksi voimassa olevasta keräyksestä;
- 7) rahankeräysvarojen mahdollinen toissijainen käyttötarkoitus ja
- 8) mihin lain 17 §:ssä säädettyyn toimielimeen rahankeräyksen toimeenpanija kuuluu tai minkä toimielimen antamia suosituksia se on sitoutunut noudattamaan.

Maistraatin on merkittävä rahankeräysilmoitus rahankeräysrekisteriin, jos se täyttää 1 momentissa säädetty edellytykset. Jos maistraatti perustellusta syystä katsoo, että sille toimitetut asiakirjat ovat puutteelliset tai että niitä on täydennettävä lisätiedoin, maistraatin on kehoitettava ilmoituksen tekijää täydentämään ilmoitustaan kohtuullisessa ajassa ilmoituksen jättämisestä.

8 §

Tiedonantovelvollisuus rahankeräystä toimeenpantaessa

Rahankeräyksen toimeenpanijan on huolehdittava siitä, että lahjoitusta pyydetessä annetaan tai asetetaan lahjoittajan saataville selkeästi ja ymmärrettävästi ainakin seuraavat tiedot:

1) rahankeräyksen toimeenpanija ja tämän yhteystiedot;

2) rahankeräyksen tarkoitus ja rahankeräysvarojen käyttötarkoitus;

3) miten kerätyt varat käytetään ilmoitetun tarkoituksen toteuttamiseksi ja

4) rahankeräyksen arvioidut keräyskulut.

Pykälän 1 momentissa tarkoitettujen tietojen on vastattava rahankeräysilmoituksessa annettuja tietoja.

Rahankeräystä toimeenpantaessa ei saa antaa totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja eikä käyttää aggressiivisia menettelyjä.

9 §

Rahankeräystä koskevien tietojen ilmoittaminen maistraatille

Rahankeräyksen toimeenpanijan on ilmoitettava maistraatille:

1) toistaiseksi voimassa olevan rahankeräyksen tuotto viimeistään neljä kuukautta tilikauden tai kalenterivuoden jälkeen;

2) kertaluonteisen rahankeräyksen tuotto viimeistään neljä kuukautta keräyksen päättymisen jälkeen;

3) rahankeräyksen toteutuneet keräyskulut suhteessa rahankeräysilmoituksessa ennakoituu arvioon;

4) olennaiset muutokset arvioiduissa keräyskuluissa tai muissa keräyksestä annetuissa tiedoissa.

10 §

Rahankeräyksellä saatujen varojen käyttäminen, säilyttäminen ja käsittely

Rahankeräyksellä saadut varat on käytettävä rahankeräysilmoituksessa annettuun käyttötarkoitukseen. Saatuja varoja saadaan käyttää keräyksen toimeenpanon kannalta välttämättömiin välittömiin kustannuksiin. Jos saatuja varoja tai osaa niistä ei voida käyttää rahankeräysilmoituksessa annettuun käyttötarkoitukseen, taikka se ei ole olosuhteiden olennaisen muuttumisen vuoksi tai muusta rahankeräyksen toimeenpanijan esittämästä syystä ole tarkoituksenmukaista, maistraatti voi rahankeräyksen toimeenpanijan hake-

muksesta muuttaa varojen käyttötarkoitusta. Käyttötarkoituksen muuttamista koskevassa harkinnassa on otettava huomioon keräyksen alkuperäinen tarkoitus.

Rahankeräyksen toimeenpanijan on järjestettävä keräysvarojen säilyttäminen ja käsittely luotettavalla tavalla ja erityisesti huolehdittava siitä, että sen omat varat pidetään selkeästi erillään rahankeräyksellä saaduista varoista.

11 §

Rahankeräystilitys

Rahankeräyksen toimeenpanijan on tehtävä keräyksestä rahankeräystilitys. Rahankeräystilitys on toimitettava maistraatille, jonka on tarkastettava ja hyväksyttävä tilitys. Tilitysvelvollisuus ei koske 6 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettuja rahankeräyksiä.

Rahankeräystilitys on toimitettava vuoden kuluttua rahankeräyksen toimeenpanon aloittamisesta ja tämän jälkeen jatkuvissa keräyksissä vuosittain. Tilitys 6 §:n 5 momentissa tarkoitettua rahankeräyksestä on toimitettava kuuden kuukauden kuluessa momentissa tarkoitettua kampanja-ajan päättymisestä.

Maistraatti voi määrätä rahankeräyksen toimeenpanijan tekemään uuden tilityksen, jos tehty tilitys on puutteellinen, tai määrätä tehdyn tilityksen täydennettäväksi tai oikaistavaksi, jos siinä ilmenee kirjoitus- tai laskuvirheitä taikka muita näihin verrattavia vähäisiä puutteita tai virheellisyyksiä.

Jos rahankeräyksen toimeenpanija on sellainen oikeushenkilö, jolla on tilintarkastaja, tulee tilitykseen liittää tilintarkastajan lausunto. Tilintarkastajan lausunnossa on todettava, onko rahankeräys toimeenpantu ja saadut varat käytetty rahankeräyslupan ehtojen mukaisesti.

12 §

Rahankeräyksen toimeenpanon kieltäminen

Maistraatti voi kieltää rahankeräyksen toimeenpanijaa keräämästä rahaa, jos rahankeräyksen toimeenpanija on laiminlyönyt lain 11 §:ssä säädetyn tilitysvelvollisuuden.

Maistraatin on kieltäessään rahankeräyksen toimeenpanijaa jatkamasta menettelyään varattava tälle kohtuullinen määräaika menettelyn korjaamiseksi, jollei se vaaranna lain 1 §:ssä säädettyä lain tarkoituksen toteutumista.

Kielto on voimassa toistaiseksi. Maistraatti antaa rahankeräyksen toimeenpanijalle luvan rahankeräyksen toimeenpanemiseen sen jälkeen, kun kieltopäätöksen peruste on poistunut.

13 §

Uhkasakko

Maistraatti voi asettaa lain 10 §:ssä tarkoitetun kiellon tehosteeksi uhkasakon.

Maistraatti voi tuomita lain 10 §:ssä tarkoitetun kiellon tehosteeksi asetetun uhkasakon maksettavaksi.

Uhkasakkomenettelystä säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

14 §

Rahankeräysrekisteri

Rahankeräysrekisteri on valtakunnallinen rekisteri, jota maistraatti pitää rahankeräyksen hallinnointia ja tilastointia varten. Rekisteriin saadaan merkitä rahankeräysilmoitukseen sisältyvät tiedot, 9 §:ssä tarkoitetut keräystä koskevat tiedot, rahankeräystilitys ja rahankeräyksen toimeenpanoa koskeva kieltö.

Aluehallintovirasto vastaa rahankeräysrekisterin yleisestä toimivuudesta ja rekisteritoimintojen yhtenäisyydestä.

15 §

Tietojensaantioikeus

Maistraatilla on oikeus saada rahankeräysilmoitusten rekisteröimiseen ja rahankeräystilitysten tarkastamiseen välittömästi liittyviä tietoja:

1) rahankeräyksen toimeenpanijalta tai rahankeräyksen järjestämiseen käytettäviltä palveluntarjoajilta maksutta sekä yhteisön jä-

sentä, tilintarkastajaa, toimitusjohtajaa, hallituksen jäsentä tai työntekijää velvoittavan yrityssalaisuuden estämättä;

2) luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (610/2014) säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä talletuspankilta, jossa rahankeräyksessä käytettävä pankkitili tai rahankeräyksen toimeenpanijan muu pankkitili on;

3) viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitamaan asetetulta yhteisöltä maksutta ja salassapitovelvollisuuden estämättä.

Maistraatilla on oikeus saada edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetut tiedot myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai konekielissä muodossa.

Maistraatilla on oikeus saada rahankeräysten toimeenpanon tilastointia varten tarvittavia tietoja rahankeräyksen toimeenpanijalta maksutta ja yhteisön jäsentä, tilintarkastajaa, toimitusjohtajaa, hallituksen jäsentä tai työntekijää velvoittavan yrityssalaisuuden estämättä.

16 §

Toimivaltainen viranomainen

Maistraatti käsittelee tässä laissa tarkoitettua rahankeräysilmoitusta, rahankeräystilityksen tarkastamista sekä rahankeräyksen toimeenpanon kieltämistä koskevat asiat sekä vastaa rahankeräysten toimeenpanon tilastoinnista.

Jos maistraattien toiminnan tehostamiseksi tai tasapainoisen alueellisen kehityksen edistämiseksi on tarpeen keskittää 1 momentissa tarkoitettujen asioiden käsitteleminen yhdelle tai useammalle maistraatille, valtiovarainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset siitä, mitkä maistraatit ovat toimivaltaisia näissä asioissa, sekä toimivaltan jakautumisen perusteista niiden kesken.

Rahankeräysilmoitus voidaan toimittaa mille tahansa maistraatille. Jos ilmoitus on otettu vastaan muussa kuin toimivaltaisessa maistraatissa, asia on siirrettävä viipymättä toimivaltaiselle maistraatille. Siirrosta on ilmoitettava ilmoituksen tekijälle. Rahankeräystilitys tulee jättää tarkastettavaksi sille maistraatille, joka on merkinnyt rahankeräysilmoituksen rahankeräysrekisteriin, ellei valtiova-

rainministeriön asetuksella ole toisin säädetty.

17 §

Itsesääntely

Rahankeräyksen toimeenpanijan on suoraan tai välillisesti kuuluttava riippumattomaan, alan toimijoita laajasti edustavaan Suomessa perustettuun toimielimeen, joka on antanut suosituksen rahankeräyksiä koskevan avoimuuden ja läpinäkyvyyden edistämiseksi, tai sen on sitouduttava noudattamaan kyseisen toimielimen antamia suosituksia tai julkistettava perustelut sille, miksi se ei ole sitoutunut noudattamaan suosituksia.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu tai siihen rinnastettava toimielin voi antaa hyvien käytäntöjen noudattamisen edistämiseksi myös muita kuin 1 momentissa tarkoitettuja tämän lain soveltamisalaa koskevia suosituksia.

18 §

Muutoksenhaku

Maistraatin tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Uhkasakon asettamista ja maksettavaksi tuomitsemista koskevaan päätökseen haetaan muutosta siten kuin uhkasakkolain 24 §:ssä säädetään.

Tämän lain nojalla 12 §:ssä tarkoitettua kieltopäätöstä on noudatettava muutoksenhaku huolimatta, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

19 §

Rahankeräysrikos ja lievä rahankeräysrikos

Rahankeräysrikoksesta ja lievästä rahankeräysrikoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 17 luvun 16 c ja 16 d §:ssä.

Menettämisseuraamuksen määräämisestä säädetään rikoslain 10 luvussa.

20 §

Rahankeräysrikkomus

Joka tahallaan

1) toimeenpanee rahankeräyksen tekemättä rahankeräyslain 6 §:ssä tarkoitettua rahankeräysilmoitusta,

2) jättää noudattamatta rahankeräyslain 8 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden,

3) jättää noudattamatta lain 9 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden tai

4) laiminlyö rahankeräyslain 11 §:ssä säädetyn tilitysvastuun

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, rahankeräysrikkomuksesta sakkoon.

21 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

1) rahankeräysilmoituksen sisällöstä;

2) rahankeräysten tilitysten sisällöstä ja muodosta, tilitysten nähtävänä pitämisestä, tilitysten nähtävänä pitämiseen liittyvistä määräajoista sekä tilitysten säilyttämisestä;

3) rahankeräyksen toimeenpanijan velvollisuudesta toimittaa tietoja rahankeräysten toimeenpanosta tilastointia varten.

22 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

Tällä lailla kumotaan rahankeräyslaki (255/2006) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

23 §

Siirtymäsäännökset

Ennen tämän lain voimaantuloa annetun rahankeräyslavan nojalla toimeenpantavan rahankeräyksen toimeenpanoon sekä sillä kerättyjen varojen käyttöön ja tilittämiseen so-

velletaan rahankeräysluvan antamisajankohdaksi voimassa olleita säännöksiä sekä rahankeräysluvassa asetettuja ehtoja.

Lupa-asiaan, joka on tullut vireille ennen tämän lain voimaantuloa, mukaan lukien sellaista asiaa koskeva muutoksenhaku, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Rahankeräyksen toimeenpanijan on ilmoitettava maistraatille viimeistään vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta mihin 17 §:n 1 momentissa tarkoitettuun toimielimeen se kuuluu tai minkä toimielimen suosituksia se on sitoutunut noudattamaan.

2.

Laki**rikoslain 17 luvun 16 c §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 17 luvun 16 c §, sellaisena kuin se on laissa 663/2010, seuraavasti:

17 luku

Rikoksista yleistä järjestystä vastaan

16 c §

Rahankeräysrikos

Joka

- 1) toimeenpanee rahankeräyksen rahankeräyslain (/) 3 §:n rahankeräyksen tarkoitusta koskevan säännöksen vastaisesti yleistä järjestystä tai turvallisuutta vaarantavan tai lainvastaisen toiminnan rahoittamiseksi,
- 2) toimeenpanee rahankeräyksen vastoin 4 §:ssä säädettyä kieltoa,
- 3) vastoin rahankeräyslain 7 §:ää antaa rahankeräysilmoituksessa vääran tai totuudenvastaisen olennaisen tiedon,
- 4) toimeenpannessaan rahankeräyksen antaa rahankeräyslain 8:ssä tarkoitettussa ilmoituksessa vääran tai totuudenvastaisen olennaisen tiedon,

tuksessa vääran tai totuudenvastaisen olennaisen tiedon,

5) toimeenpannessaan rahankeräyksen antaa vastoin rahankeräyslain 8 §:ää keräyksen kohderyhmälle merkityksellisiä totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja,

6) antaa rahankeräyslain 9 §:ssä tarkoitettussa ilmoituksessa vääran tai totuudenvastaisen olennaisen tiedon tai

7) käyttää rahankeräyksellä saatuja varoja olennaisesti rahankeräyslain 10 §:n vastaisesti

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *rahankeräysrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

3.

Laki**henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 23 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (761/2003) 3§:n 3 mom. 8 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1181/2013 sekä
muutetaan 23 §:n 2 kohta seuraavasti:

23 §

Tietojen poistaminen hallintoasiain tietojärjestelmästä

Hallintoasiain tietojärjestelmästä tiedot poistetaan seuraavasti:

2) henkilökortti- ja passitiedoista, passin sormenjälkitiedoista, turvallisuusalan valvontatiedoista sekä arpajaisten valvontatiedoista

päätöstä koskevat tiedot kymmenen vuoden kuluttua päätöksestä tai sen raukeamisesta taikka päätöksessä mainitun voimassaoloajan päättymisestä, este-, huomautus- ja tarkastustiedot sekä muut talletetut tiedot kymmenen vuoden kuluttua tiedon merkitsemisestä;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä päivänä kuuta 20

Pääministeri

ALEXANDER STUBB

Sisäministeri *Päivi Räsänen*

2.

Laki**rikoslain 17 luvun 16 c §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 17 luvun 16 c §, sellaisena kuin se on laissa 6632/2010, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

17 luku

Rikoksista yleistä järjestystä vastaan

16 c §

*Rahankeräysrikos*Joka *tahallaan*

1) toimeenpanee rahankeräyksen ilman rahankeräyslaissa (255/2006) tarkoitettua lupaa taikka lain 5 §:n 2 tai 3 momentin vastaisesti,

2) toimeenpanee rahankeräyksen vastoin *rahankeräyslain* 9 §:ssä säädettyä kieltoa,

3) toimeenpannessaan rahankeräyksen antaa keräyksen kohderyhmälle merkityksellisiä totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja,

4) antaa rahankeräyslaissa tarkoitettulle lupaviranomaiselle väärän tiedon seikasta, joka on omiaan vaikuttamaan rahankeräyslupan saantiin tai ehtoihin, tai salaa sellaisen seikan taikka luvan saatuaan jättää ilmoittamatta lupaviranomaiselle olosuhteiden muutoksesta, josta luvan myöntämisen yhteydessä tai muuten on erityisesti velvoitettu ilmoittamaan,

5) käyttää rahankeräyksellä saatuja varoja olennaisesti vastoin rahankeräysluvassa tai varojen käyttötarkoituksen muuttamista koskevassa luvassa asetettuja ehtoja tai annettuja määräyksiä,

6) laiminlyö rahankeräyslain 21 §:ssä sää-

Ehdotus

17 luku

Rikoksista yleistä järjestystä vastaan

16 c §

Rahankeräysrikos

Joka

1) toimeenpanee *rahankeräyksen rahankeräyslain (/) 3 §:n rahankeräyksen tarkoitusta koskevan säännöksen vastaisesti yleistä järjestystä tai turvallisuutta vaarantavan tai lainvastaisen toiminnan rahoittamiseksi,*

2) toimeenpanee rahankeräyksen vastoin 4 §:ssä säädettyä kieltoa,

3) *vastoin rahankeräyslain 7 §:ää antaa rahankeräysilmoituksessa väärän tai totuudenvastaisen olennaisen tiedon,*

4) *toimeenpannessaan rahankeräyksen antaa rahankeräyslain 8:ssä tarkoitettussa ilmoituksessa väärän tai totuudenvastaisen olennaisen tiedon,*

5) *toimeenpannessaan rahankeräyksen antaa vastoin rahankeräyslain 8 §:ää keräyksen kohderyhmälle merkityksellisiä totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja,*

6) *antaa rahankeräyslain 9 §:ssä tarkoitetus-*

detyn tilitys- tai ilmoitusvelvollisuuden tai

7) toimii rahankeräyksen käytännön toimeenpanijana ilman rahankeräyslain 15 §:n 1 momentissa tarkoitettua määräystä,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, rahankeräysrikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

sa ilmoituksessa väärän tai totuudenvastaisen olennaisen tiedon tai

7) käyttää rahankeräyksellä saatuja varoja olennaisesti rahankeräyslain 10 §:n vastaisesti

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, rahankeräysrikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 23 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (761/2003) 3§:n 3 mom. 8
 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1181/2013 sekä
muutetaan 23 §:n 2 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Hallintoasiain tietojärjestelmä

Hallintoasiain tietojärjestelmä

Tietojärjestelmään saadaan lisäksi tallettaa poliisilain 1 luvun 1 §:n 2 momentissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi hankittuja muita tarpeellisia tietoja seuraavasti:

Tietojärjestelmään saadaan lisäksi tallettaa poliisilain 1 luvun 1 §:n 2 momentissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi hankittuja muita tarpeellisia tietoja seuraavasti:

---

8) rahankeräyslaissa (255/2006) säädettyjen tehtävien suorittamiseksi tarpeelliset tiedot lupahakemuksista, luvista, lupien peruuttamisista, varoituksista ja tilityksistä sekä luvan hakijoista ja saajista, rahankeräyksen käytännön toimeenpanijoista ja näiden vastuuhenkilöistä sekä tarkastustoimenpiteistä (rahankeräysten valvontatiedot);

(*kumotaan*)

23 §

23 §

Tietojen poistaminen hallintoasiain tietojärjestelmästä

Tietojen poistaminen hallintoasiain tietojärjestelmästä

Hallintoasiain tietojärjestelmästä tiedot poistetaan seuraavasti:

Hallintoasiain tietojärjestelmästä tiedot poistetaan seuraavasti:

---

2) henkilökortti- ja passitiedoista, passin sormenjälkitiedoista, turvallisuusalan valvontatiedoista sekä rahankeräysten ja arpajaisten valvontatiedoista päätöstä koskevat tiedot

---

2) henkilökortti- ja passitiedoista, passin sormenjälkitiedoista, turvallisuusalan valvontatiedoista sekä *rahankeräysten ja* arpajaisten valvontatiedoista päätöstä koskevat tiedot

kymmenen vuoden kuluttua päätöksestä tai sen raukeamisesta taikka päätöksessä mainitun voimassaoloajan päättymisestä, este-, huomautus- ja tarkastustiedot sekä muut talletetut tiedot kymmenen vuoden kuluttua tiedon merkitsemisestä;

---

kymmenen vuoden kuluttua päätöksestä tai sen raukeamisesta taikka päätöksessä mainitun voimassaoloajan päättymisestä, este-, huomautus- ja tarkastustiedot sekä muut talletetut tiedot kymmenen vuoden kuluttua tiedon merkitsemisestä;

---

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*
